PAUL EVERAC

COSTACHE ȘI VIAȚA INTERIOARĂ

DRAMĂ ȘI COMEDIE ÎN TREI ACTE (ȘASE TABLOURI)

PAUL EVERAC

Costache şi viaţa interioară

Cuprins

PERSONAJELE....5
ACTUL I....7
TABLOUL 1....7
Scena 1....7
Scena 2....7
Scena 3....9
Scena 4....10
Scena 5....14
Scena 6....15
Scena 7....16
Scena 8....17
Scena 9....18
TABLOUL 2....20
Scena 1....20
Scena 2....25
Scena 3....27
Scena 4....30
ACTUL II....35
TABLOUL 3....35
Scena 1....35
Scena 2....36
Scena 3....36
Scena 4....38
Scena 5....39
Scena 6....39
Scena 7....40
Scena 8....41
Scena 9....44
Scena 10....45
Scena 11....45
Scena 12....46
Scena 13....49

Scena 14.....50
TABLOUL 4.....52
Scena 1.....52
Scena 2.....53
Scena 3.....54
Scena 4.....55
Scena 5.....58
Scena 6.....59
Scena 7.....60
Scena 8.....60
ACTUL III.....63
TABLOUL 5.....63
Scena 1.....63
Scena 2.....68
Scena 3.....68
Scena 4.....69
Scena 5.....69
Scena 6.....71
Scena 7.....72
Scena 8.....73
Scena 9.....75
Scena 10.....77
TABLOUL 6.....78
Scena 1.....78
Scena 2.....79
Scena 3.....80
Scena 4.....80
Scena 5.....81
Scena 6.....82
Scena 7.....82

PERSONAJELE

Romulus Mălureanu
Remus Mălureanu
Coman Boţogan
Nicolae Vătui
Silviu Totea
Aurel Dobrică
Felida Mălureanu (Filica), soţia lui Romulus
Paulina Orzaru
Măriuca Sas
Victoria Dobrică (Tiţa), soţia lui Aurel
Sorin, Ioana } copiii lui Boţogan
Doi-trei figuranţi

Acţiunea se petrece in zilele noastre.

DECOR UNIC

Curtea hidrocentralei Runcu 3 are într-însa ceva auster şi rece. Aşezat într-o parte a scenei, corpul clădirii prezintă două calcane în unghi, din care unul, mai vizibil pentru spectatori, alb ca o foaie de hârtie, nu are nici un alt accident decât o ferestruică aşezată la înălţime şi o scară metalică de incendiu; celălalt, mai puţin la faţă, e tăiat de una sau două uşi, ducând la sala turbinelor şi sala de comandă, precum şi de câteva ferestre mari care nu joacă nici un rol în piesă, decât că accentuează, eventual, caracterul grav al locului. În rest, clădirea mai poate fi completată lateral cu o aripă pentru birouri, după inspiraţia scenografului.

În partea cealaltă a scenei, pe locul rămas liber, e

amplasată, undeva mai în fund, staţia de transformatori, cu grilajul respectiv şi cu nelipsita tăbliţă „Pericol de moarte”. Iar mai in fată, nu departe de calcanul alb, se iveşte un loc neutru, unde dalajul geometric al curţii parcă cedează naturii spontane dimprejur. Acesta e locul principal de joc. El trebuie să fie dominat de albeaţa zidului — creaţie riguroasă umană — şi aderent în acelaşi timp, într-un fel, cu sălbăticia poetică a văii.

Mai e nevoie de un pripon.

Şi asta e tot.

ACTUL I

TABLOUL 1

Curtea hidrocentralei, dimineaţa. Inginerul Romulus Mălureanu e în curte. A intrat un muncitor (figurant) care îl salută, mormăind ceva.

Scena 1

ROMULUS: Bună dimineaţa.
(*Intră o muncitoare, Măriuca Sas*.)
MARIUCA: Bună dimineaţa, tovarăşe Inginer. (*Şi trece*.)
ROMULUS: Bună dimineaţa.
(*Intră un muncitor, Totea M. Silviu*.)
TOTEA: ...Neaţa bună!
ROMULUS: Bună dimineaţa. Azi îmi verificaţi şi clemele.
TOTEA: Verificăm clemele, strângem flanşele, completăm uleiul la reductorul de intensitate...
ROMULUS: V-a dat cârpe?
TOTEA: Ne-a dat. Nu ştiu, ajunge-s-or? (Privirea lui Romulus spune că nu mai are nimic de adăugat. Totea pleacă. Intră un muncitor, Dobrică Aurel.)

Scena 2

DOBRICĂ: Noroc bun, tovarăşe inginer.
ROMULUS: Bună dimineaţa.
DOBRICĂ (*volubil*): Aţi venit înaintea mea. Măcar că-s sculat de la patru. Ce vroiam să vă rog, tovarăşe inginer sâmbătă m-aş lăsa şi eu până în sat, că are

frăţi-ne- meu nuntă; bădiţule, zice, nu cumva să lipseşti din capul mesei, că pe urmă nu te mai văz în ochi; aşa că eu sunt în tura întâi duminică, m-aş schimba pe joi, dacă aprobaţi, şi fac toată ziua.

ROMULUS (*nemulţumit*): Nu te poţi întoarce până la şase?

DOBRICĂ: Deh, cum spuneţi dvs. ... mă întorc. Dar vorba aceea: o dată se-nsoară şi frate-meu... dacă a dat săptămâna chioară peste el...

ROMULUS (*fără să zâmbească*): Ai mai fost la nunta lui...

DOBRICĂ: A, era Iorgu, ştiu la ce vă referiţi. Asta e Costică, e penultimul dintre fraţi, că suntem pai-sprezece, după el mai vin un băiat şi două fete. Iorgu, care e prim-maistru la Făgăraş, de acela vorbiţi. Mai am înaintea mea, până la el, pe Ştefan, directorul, şi pe soru-mea, care e măritată la Cluj cu veterinarul. Se adună toţi. Dacă vreţi, mă întorc la şase, ştiţi că n-am obiceiul să întârzii.

ROMULUS: Ba, se mai întâmplă.

DOBRICĂ: Rar, tovarăşe inginer. Ce să fac, trebuie să-i dau o mână de ajutor şi soţiei, că dacă încurcă so-cotelile e bucluc. Cu gestiunea nu te joci, mai ales la cooperativă. Mai luai şi vaca aia pe lângă noi, că-n sat n-am cum o ţine, aleargă şi după ea, când ar fi cazul să mă odihnesc. E bună, că mai dă un lapte, o brânză. Le mai duc la copii în oraş, nu că n-ar avea, dar e altceva de acasă. I-am dat acolo să facă şcoală mai grozavă, altfel puteam să-i dau şi-n sat.

ROMULUS: Nu-i un motiv să-ntârzii de la serviciu.

DOBRICĂ: Nu-i, recunosc. Alaltăieri iar mi-a mâncat sufletul. Abia apuc să-mi termin casa aia din Galba, o duc şl o las acolo, că mal am doi fraţi şi un cumnat care pot s-o îngrijească. E soi bun, cred că doamna e mulţumită că are lapte gras. Nu v-a spus?

ROMULUS: Nu mi-a spus. N-am vorbit despre vaci. (*Tonul pune capăt exuberantei lui Dobrică; se aşterne o tăcere*.)

DOBRICĂ: Păi, mă duc şi eu, să dau drumul lui tovarăşa Paulina.
ROMULUS (*călcându-şi peste inimă*): Înţelege-te cu ea, să te schimbe duminică... (*Mai încet.*) Să nu lipseşti din capul mesei...

(*Intră un muncitor figurant şi salută.*)

ROMULUS: Bună dimineaţa. Când ajungeţi la reglarea separatorilor staţiei de 110 să mă chemaţi şi pe mine. (*Iese un muncitor din tura de noapte de la camera de comandă, Coman Boţogan.*)
BOŢOGAN: Noroc, tovarăşe inginer.
ROMULUS: Bună dimineaţa. În regulă?
BOŢOGAN: Toate maşinile merg. (*Şi pleacă.*)

Scena 3

(*Iese o muncitoare din sala turbinelor, Paulina Orzaru.*)

PAULINA: Vă salut.
ROMULUS: Bună dimineaţa. (*Când să iasă.*) Tovarăşă Paulina! (*Paulina se întoarce.*) S-a ivit o problemă ciudată; la verificarea registrului pe semestrul trecut am găsit o foaie lipsă. Poţi să-mi spui ceva despre asta?
PAULINA: O foaie lipsă?
ROMULUS (*cu un ton calm şi plin de seriozitate*): E un lucru care nu s-a mai pomenit la noi. Registrele au file numerotate, aşa cum ştii. În ziua respectivă, eraţi în tură, dumneata, Costea, care a plecat, şi Dobrică. Cine a rupt foaia?
PAULINA (*după o codire*): Eu, tovarăşe inginer.
ROMULUS (*cu o apăsare insuportabilă a privirii*): De ce, tovarăşă Paulina?
PAULINA: Pentru că... am greşit...

ROMULUS (*face o pauză care echivalează cu o sancţiune. Apoi spune, cu o voce mai joasă*): Registrul e oglinda activităţii turbinelor. După ce ne străduim de atâta vreme, şi am reuşit, să n-avem nici o defecţiune, cu un personal abia format, dumneata, într-o zi de... nestăpânire, rupi o foaie...! Ce e asta? Se putea şterge parametrul respectiv şi scrie din nou, corect. Vorbeai cu cineva, cu mine, dar nu aşa, să rupi!... De ce nu aveţi încă simţul ordinei... o femeie, în special? (*Cu o gravitate de tăiere a capului*.) Ştii cum numesc eu gestul dumitale?

PAULINA (*stăpânindu-se*): Mă puteţi sancţiona...

ROMULUS: Nu e vorba de sancţiune, tovarăşă Paulina. O sancţionare a dumitale e o pată pentru toţi ceilalţi. În această unitate nu e îngăduit să avem pete. Nici una. Pentru asta mi s-au încredinţat răspunderile. Şi în parte am reuşit. Unde ai pus foaia pe care ai rupt-o?

PAULINA: Am aruncat-o.

ROMULUS (*îşi reprimă o revoltă mai mare. Murmură ca în faţa unei monstruozităţi*): Ai aruncat-o? (*Clatină din cap. Se mulţumeşte să spună*) Du-te, te rog, şi te odihneşte. (*Un muncitor figurant intră grăbit şi salută*.)

ROMULUS (*cu vocea de totdeauna*): Bună dimineaţa. (*Dar s-a enervat vizibil şi vrea să intre în clădire*.)

Scena 4

În această clipă se aude o voce de afară: — Huhu! Şi imediat după aceea apare Filica, soţia inginerului. Venind lângă el, prima ei mişcare este să-l îmbrăţişeze, însă o privire a lui o opreşte.

ROMULUS: Ce s-a întâmplat?

FILICA: Ceva grav: mi-a fost dor de tine. E voie? Când te-ai întors azi noapte? Şi de ce nu m-ai sculat?

ROMULUS: Nu era cazul să te scol. M-am întors la două şi douăzeci.
FIUCA: Ai avut o pană?
ROMULUS: O şedinţă.
FILICA: Ce mai e prin oraş?
ROMULUS: În general, bine.
FELICA: Lume multă? Animaţie? Ai fost?
ROMULUS: Da.
FILICA: Şi de ce nu-mi spui?
ROMULUS: O să avem timp la masă.
FILICA: Asta înseamnă că e negativ...
ROMULUS: Chiar dacă ar fi fost pozitiv, tot nu era cazul să vii să discutăm aici.
FILICA: Ai vorbit cu şeful secţiei? (*Romulus dă din cap*.) Şi ce zice?
ROMULUS: N-are nici un loc liber în Valea Runcului.
FILICA (*resemnaţi*): O să merg douăzeci de km până în Galba.
ROMULUS: N-are nici la Galba.
FILICA (*deznădăjduită*): Nici unul? Nu s-a transferat nimeni? (*Romulus nu răspunde*.) De ce n-ai vorbit cu vicepreşedintele?
ROMULUS: Am vorbit.
FILICA: Trebuia să te duci până la regiune!
ROMULUS (*calm*): Am fost. (*Un minut tăcere*.)
FILICA (*cu o disperare pe care încearcă s-o acopere*): Vasăzică, rămân şi anul ăsta pe dinafară. Şi n-au nici un post în învăţământ în toată regiunea!
ROMULUS: Ba da. În alte raioane.
FILICA: Şi nu se poate face vreun schimb?
ROMULUS: N-a propus nimeni să schimbe.
FILICA: Şi dacă m-aş duce în alt raion... (*Romulus nu răspunde*.) Nu spui nimic?
ROMULUS (*cu oarecare căldură*): O să discutăm la prânz. (*Ea îl priveşte ca şi când i-ar spune: îţi vine uşor*...) Tot nu rezolvăm nimic acum.

FILICA: M-ai lăsa să plec şi în alt raion?
ROMULUS: Felicia, la ora două...!
FILICA: Nu, asta poţi să-mi spui şi acum: M-ai lăsa să plec? Te-ai putea lipsi de mine? Spune!
ROMULUS (*după o tăcere de om serios, cumpănit*): Nu.
FILICA (*venind aproape de el*): Îmi eşti foarte drag! (*Dezarmaţi.*) Atunci ce facem? Un an întreg, îţi dai seama? Încă un an! E imposibil, — îţi dai seama?
ROMULUS: Îmi dau.
FTLJCA: Nu-ţi dai. Sau poate îţi dai, mai ştiu eu? Ah, Doamne, şantierul era paradis: tu lucrai, eu lucram, împrejur se mişcau sute de oameni, veneau zeci de copii la şcoală... o mie de camioane... De ce s-a terminat?
ROMULUS: Construcţiile se termină de obicei.
FILICA: Era viată! Şi acum ne-am ales cu matahala asta urâcioasă, cu gemoaiele astea de o prăjină şi fără o ferestruică prin care să se uite oamenii! Cetatea asta pustie, de var, Escurialul ăsta.. Eu am să mor dacă mai rămân un an aici.
ROMULUS: Să sperăm că nu.
FILICA: Că n-am să mor? Dacă mă rogi frumos. (*Brusc.*) Te-am prins: ai uitat să-mi aduci revistele de modă.
ROMULUS: Le-am pus în dulap, în raftul de sus.
FILICA (*dezolată*): Spune-mi, tu nu uiţi niciodată nimic?
ROMULUS (*serios, dar fără să apese*): Spre deosebire de tine, care uiţi că suntem în curtea hidrocentralei.
FILICA: Bine, plec... De fapt, venisem pentru altceva. (*Important.*) Să te întreb: ce-ai vrea să mănânci la prânz?
ROMULUS: Felicia, te rog foarte mult!
FILICA: De ce nu spui şi tu o dată, o singură dată în viaţa ta: perişoare cu smântână sau — indiferent ce — cu pui? Ţi-e aşa de greu? Comanzi toată uzina şi nu poţi comanda un fel de mâncare?
ROMULUS: Mi-e totuna ce mănânc, crede-mă.

FILICA: Te cred, din nenorocire. Dar mie nu mi-e tot una dacă gătesc pentru un om care ştie ce-i ofer, sau pentru unul care nu deosebeşte varza de globul pământesc.

ROMULUS (*uşor impacientat*): Mi se pare că nu fac această confuzie. Acum te rog să mă ierţi, trebuie să te las.

(*Filica pleacă fără să spună o vorbă, Romulus priveşte după ea cu părere de rău. Îi tremură puţin buza. Face un pas în direcţia ei, concesie maximă. Ridică mâna s-o strige, dar, tot atunci, Filica întoarce capul, zâmbind*.)

FILICA (*revenind*): Sperai să plâng? Mi-a venit o idee, foarte serioasă: pentru o clasă trebuie şapte copii. În văgăuna asta nu sunt de vârstă şcolară decât şase

.ROMULUS: Şi vrei să facem dintr-o dată un copil de şapte ani?

FIUICA (*râzând*): Vezi că poţi fi şi drăguţ? Nu să-l facem: să-l adoptăm. Şi atunci avem numărul legal, se deschide o şcoală aici şi am şi eu o ocupaţie! (*Văzând privirea critică a lui Romulus*.) Eu fără ocupaţie nu mai pot trăi, înţelege-mă! Adoptăm unul din Galba. Dacă Dobrică ăsta nu şi-ar fi dat copiii la oraş...

ROMULUS: Dacă. Dar, i-a dat.

FILICA (*după o logică personală*): Şi din cauza lui Dobrică să suferim noi? Prichindeii lui Dobrică să stea la oraş, să facă muzică, pictură, să audă, să înveţe, — şi noi?...

ROMULUS: Felido!

FILICA: Dar te asigur, dragul meu, că aş avea şi eu încă multe de învăţat! M-aş perfecţiona. Aş urma conservatorul de canto, m-aş sui pe scenă, aş simţi că mă cheltuiesc pentru ceilalţi oameni! Că interesez pe cineva. Aici n-are nimeni nevoie de mine.

ROMULUS: Cred că te înşeli.

FILICA: O spui mecanic, dar bine c-o spui, totuşi! (Mai

îmbunată.) E în regulă, lasă că am să aleg eu felul de mâncare în locul tău. Şi când am să mă fac cântăreaţă mare, mare chiar — chiar aşa, să nu te miri! — o să te las nemâncat, sâc! (*Serios*.) Vasăzică, nu vrei să adoptăm un copil?

ROMULUS (*cu o răbdare forţată*): Presupun că-ţi dai seama că ceea ce propui e nerealist.

FILICA (ridicând vocea): Realist era ca atunci, când m-ai găsit pe şantier şi m-ai cerut de nevastă, să te gândeşti că...

ROMULUS (*foarte cinstit şi exact*): Nu ştiam că voi fi chiar eu şeful acestei unităţi.

FILICA: Şef peste o hală şi zece oameni.

ROMULUS: Paisprezece.

FILICA: M-ai numărat şi pe mine?

ROMULUS (*fără efuziune, dar cu atât mai pătrunzător*): Pe tine te-am numărat odată cu mine. Suntem unul, nu?

FILICA (îl priveşte cald, el e stânjenit): Când mai mergi în oraş?

ROMULUS (*conducând-o spre ieşire*): Vrei să-ţi aduc ceva?

FILICA: Spune drept, te enervez? Cer prea mult?

ROMULUS: Nu. Dimpotrivă.

FILICA: Când mai mergi în oraş, şi te întorci, am o rugăminte: tropăie niţel mai tare, nu-ţi mai scoate pantofii! Scoală-mă: mă bucur aşa de mult când vii!... (*Îi face o bezea şi pleacă, alergând*).

(*Romulus rămâne gânditor, privind-o. În timpul ăsta, în marginea curţii apare un om cu un măgăruş. Priponeşte măgăruşul de un stâlp, îi pune înainte o mână de fin. Omul se numeşte Nicolae Vătui şi pare cam moale*.)

Scena 5

VĂTUI: Bună ziua, tovarăşe inginer.

ROMULUS (*cu acelaşi „bună ziua” egal, constant, stihial*): Bună ziua. Ce este, tovarăşe Vătui?
VĂTUI: Toate sunt bune, tovarăşe inginer.
ROMULUS: De ce ai coborât?
VĂTUI: La o şedinţă, tovarăşe inginer.
ROMULUS: Şedinţă? Nu v-am convocat la nici o...
VĂTUI: A noastră, de organizaţie.
ROMULUS (*cu un grăunte de indulgenţă*): Aha. Bine. (*Ca să nu pară indiferent.*) Câţi mai sunteţi în organizaţie?
VĂTUI: Păi... tot trei. Că acum s-a întors şi Boţogan de la cursuri.
ROMULUS: Parcă n-aţi mai ţinut de mult...
VĂTUI: Cam de mult... E o lipsă a noastră.
ROMULUS: Şi barajul cui l-ai lăsat?
VĂTUI: Are cine să-l păzească...
ROMULUS: Păi, doar eşti singur! Mai e cineva cu dumneata? (*Drept răspuns, Vătui îl priveşte cu nişte ochi clari care pot să însemne da. Romulus, precaut, discret.*) Se pricepe? (*Vătui răspunde tot aşa.*) Mă rog. Vezi că marţi îţi trimit echipa la revizia prizei secundare şi a galeriei de aducţiune. (*Intră amândoi în clădire.*)

(*Un minut scena rămâne goală. Apoi, deodată, Filica se strecoară din nou în curte şi se furişează la măgar. În mână are câteva bucăţi de zahăr. Îl mângâie foarte drăgăstoasă pe urechi şi îi spune cu o înfrigurare confidenţială.*)

Scena 6

FILICA: Ce bine că ai venit, situaţia e albăstrie, Costache. E teribil să nu te poţi nici măcar certa cu cineva. Totdeauna are dreptate. Tot ce spune e adevărat şi exact, înfiorător de exact. De când trăiesc cu el, nu-i găsesc nici o deviere, e delicat; nu l-am văzut vreodată

ieşindu-şi din pepeni cu oamenii. El nu dă cu copita ca tine, nici nu rage. Şi uite, poate de asta îmi place când aud răgetul tău, Costache. Tu ai un fel de a fi mai spontan şi urechile astea lungi ale tale te fac caraghios şi simpatic. Omul meu a muncit toată viaţa, munceşte şi acum, e exemplar, şi, totuşi, nu e în stare niciodată să ne facă să râdem. La ce atâta ştiinţă şi osteneală dacă nu putem râde un pic? Spune şi tu. Dimineaţa la şase e în picioare, se bărbiereşte cu acelaşi gest, o dată în jos, o dată perdaf. La prânz bea mereu acelaşi pahar: jumătate vin, jumătate apă, niciodată două. Asta-i viaţă? Nu ştiu când se bucură, nu-mi spune. Nu ştiu precis cât caz face de persoana mea. Într-un fel, tu preţuieşti mai mult prezenţa mea şi, fără să pari interesat, îmi iei zahărul şi-l rozi cu plăcere. Şi pe urmă tu suporţi orice conversaţie cu mine, ba chiar parcă îţi mai lungeşti urechile, să poţi asculta mai atent, ceea ce e foarte cavaleresc din partea ta. Şi el mă priveşte, ba mă şi fotografiază, dar mi-e teamă că vrea mai mult să-şi verifice aparatul! Costache, iubitule, sunt foarte singură! El mă ţine de rău. Să nu mă amestec în fleacurile oamenilor. Dar în ce să mă amestec? El vrea să avem demnitate — ce părere ai? Şi tu ai demnitate, dar uite că totuşi stai de vorbă cu oamenii. Eşti un prieten scump. Ascultă, să-ţi spun ce mi-am mai făcut: mi-am cumpărat o brasieră de nailon roz, cu fes tonul de culoare... (*Izbucnind disperată*.) Costache, am nevoie să ies de aici, dar nu pot să-l las după un an de căsătorie, îl iubesc! Şi el mă iubeşte, însă nu mă înţelege. Nu se străduieşte să afle nimica despre mine! E mulţumit că funcţionează totul fără greşeală! Crede că sunt o turbină! Costache, tu ştii că nu sunt o turbină! Şi aici e uscat, singurul lucru mai catifelat e botul tău. (Se apleacă de gâtul măgarului şi plânge.) Totul e uscat şi rece! Oamenii ăştia sunt uscaţi şi reci! Lumea pentru mine s-a uscat şi s-a răcit, bătrânul meu

prieten! (*Tresare pentru că în curte au apărut Boţogan şi Paulina care o privesc cu oarecare mirare. Filica trece pe lângă ei, le spune un convenţional*) Ce mai faceţi? (*Şi, fără să aştepte răspunsul, dispare.*)

Scena 7

BOŢOGAN (*comentând ce a văzut*): Măgarul ăsta văd că-i hrănit cu dulce şi adăpat cu sărat... Ciudată furajare zootehnică.

TOTEA (*iese mânjit pe haine şi pe faţă*): N-aţi văzut pe tovarăşul anjiner, c-am ajuns la separatori...

BOŢOGAN: Apăi, chiar la separat îl chemi, mă Silvie! Eu l-aş chema la conectat... (*Privindu-l.*) Frumos eşti cernit, n-am ce zice...

TOTEA: Dacă lucru...

BOŢOGAN: Nu pe haine. Eu am vorbit că eşti cernit sub ochi de lucrul ce l-ai lucrat aseară la cooperativă. (*Totea reintră ciudos în clădire.*)

PAULINA: A ajuns Vătui înaintea noastră.

BOŢOGAN (*arătând măgarul*): Dacă a venit cu scuterul... (*Inginerul iese pe altă uşă a clădirii. Văzându-l, Paulina o ia înainte şi intră. Boţogan mai rămâne o clipă.*)

Scena 8

BOŢOGAN: Tovarăşe Mălureanu, când mai putem vorbi despre problemele ce vi le-am spus alaltăieri? Acum aveţi timp?

ROMULUS (*rezervat*): Te rog să mă ierţi, tovarăşe Coman, de alaltăieri au fost multe probleme; nu ştiu la care te referi.

BOŢOGAN: Ba eu cred că ştiţi. A fost vorba de fierul vechi, pe care ar fi bine să-l strângem, punctul unu; şi punctul

doi: în ce priveşte cooperativa, cu soţia tovarăşului Dobrică (*face un gest cu degetele*) v-am spus eu câte ceva. V-aţi gândit?

ROMULUS (*stăpânindu-şi enervarea*): Uite, tovarăşe Boţogan, să terminăm odată cu aceste poveşti. E frumos că dumneata, ca muncitor, te preocupi, dar chestiunea cooperativei nu ţine de resortul nostru şi are o altă administraţie de stat, unde n-avem căderea să ne amestecăm, mi se pare.

BOŢOGAN: Hm! N-aş zice.

ROMULUS: În privinţa punctului celuilalt, dumneata mă sâcâi mereu cu fierul vechi. (*Roşindu-se*.) Dar dumneata ştii tot aşa de bine că aici e o hidrocentrală nouă, care funcţionează de curând şi unde atâta cât voi fi eu, mă voi sili, cu ajutorul d-voastră, să funcţioneze optim şi să am cât mai puţin fier vechi, — deloc, dacă se poate. Asta este! Vrei să iei fierul din hidrocentrală? Poftim! (Nervozitatea îl face să tremure, dor tonul e stăpânit.)

BOŢOGAN: Mă tem că nu m-aţi înţeles.

ROMULUS (*exasperat*): Poate că nu înţeleg profunzimea dumitale. Dar n-aş crede. (*Se depărtează. Boţogan intră în clădire. Inginerul se apropie de măgarul priponit*.)

Scena 9

ROMULUS: Da, Costache, urechiatule, oamenii ăştia au izbutit astăzi pentru prima dată să mă scoată din fire. E un succes, nu? Vrea să colecteze fier, neastâmpăratul ăsta, de când a venit. Totul merge pe roate, el vrea fier vechi — numai aşa, de paradă. Cealaltă, pune mâna şi rupe din registru, ca o sălbatică, tu cred că n-ai fi făcut una ca asta. (*Îl mângâie*.) E adevărat că trăim la capătul lumii, la 17 km de primul sat, şi că fiecare din

ei vine de la oi... altfel sunt harnici, învaţă repede, dar ce au pe dinăuntru? Viaţă interioară n-am cum să le fabric eu. Uite unde o ţin pe nevastă-mea; nu pot să-i ofer alte condiţii sociale. Am rugat-o: nu te amesteca cu nimeni. Îi dai unuia atenţie mai multă, sar ceilalţi şi păţesc ca inginerul Vasilescu. Vrei pace, lasă-i în pace. Ea se zbate. Şi o cred: a trăit mereu între oameni mulţi. E o fiinţă sociabilă, dinamică, gata să se sacrifice. Ar fi excelentă să îngrijească un bolnav: dar dacă nu sunt bolnav?!... E femeia care îţi sare şi în foc. Însă aici avem calorifer, Costache! Am făcut toate intervenţiile posibile, îţi jur! Tu ştii că discut deschis cu tine. Cu ea mi-e frică să fiu totdeauna sincer, viaţa e mai complicată decât crezi tu. De pildă, ea vorbeşte acum de conservator, de canto. Ar fi o soluţie, dar ştii care e partea mizerabilă? Nu cred că are talent. Cântă, incontestabil, mai bine decât tine, dar la oameni atâta nu ajunge. Ei, cum să-i spun eu lucrul acesta, de care sunt ferm încredinţat, dar care nu se poate explica? Dacă i l-ai spune tu, ar fi perfect. De la mine, ar putea să pară o măgărie.

MĂRIUCA (*deschizând pe neaşteptate o ferestruică de sus*): Tovarăşe inginer, centrala anunţă că vine cineva la d-voastră, o rudă.

ROMULUS (*nemulţumit că a fost conturbat*): Ru-dă?

MARIUCA: Tovarăşul Mălureanu Remus, sportiv. A spus că e văr cu d-voastră. A trecut acum pe la Runcu 1.

ROMULUS (*cu ton egal, alb*): Mulţumesc. Anunţ-o, te rog, şi pe soţia mea, acasă. (*Măriuca dispare. Romulus se întoarce spre Costache. Cu ton familiar.*) Vărul meu. Am crescut la ei în familie, m-au ţinut părinţii lui. Ne cam dondăneam. Costache, vreau să fiu sincer cu mine până la urmă. — nu-mi iese din cap Boţogan. Uite: în locul ăsta, unde sunt şef peste toţi, şi trebuie să mă port ca atare toată ziua, singurul meu drum, civil, e tocmai la cooperativă. Ce părere ai despre tovarăşa

Victoriţa? Fură? Poate — dar, ce să-i fac? Sunt inginer, nu paznic. Mă vezi pe mine umblând cu denunţuri? Dobrică e cam apucător la el, dar la mine e de încredere; dacă lovesc în familia lui, îmi fac duşmani cinci oameni la Runcu, fără să-mi fac nici un prieten. O să spună că o sap pe Victoriţa, ca s-o pun pe nevastă-mea la cooperativă.

MĂRIUCA (*apare la geam*): Maşina cu tovarăşul Mălureanu a trecut pe la Runcu 2 (*Dispare.*)

ROMULUS (*confidenţial*): Costache, ştii să ţii un secret? Să nu-l spui la nimeni, şi, mai ales, tovarăşului Boţogan. (*Intim, cu o delicateţe nebănuită.*) Îmi place să ies la cooperativă. Să mă duc s-o privesc pe tovarăşa, să mă întorc. Atât, şi nimic mai mult. Puţină ieşire. (*Foarte preocupat.*) E rău, Costache? (*Gâdilat, măgarul scutură din cap.*) E rău? (*Din clădire iese un figurant. Romulus, refăcându-şi chipul de totdeauna.*) Aţi plecat la staţie? Controlaţi bine segmenţii, să n-aibă nici cel mai mic joc! (*Figurantul salută. Romulus monocord*): Bună ziua. (*Un alt figurant îl ajunge din urmă pe primul, şi salută el. Romulus răspunde ca o stihie*): Bună ziua...

CORTINA

TABLOUL 2

Acelaşi decor. Peste un ceas.

Remus Mălureanu e îmbrăcat fantezist, dar nu lipsit de gust, în contrast cu corectitudinea puţin monotonă a lui Romulus. Are 32 de ani faţă de cei 34 ai acestuia, o faţă deschisă şi bronzată, un aer dezinvolt.

Scena 1

ROMULUS: Barajul realizează o cotă maximă a lacului de 829 m. Printr-o galerie de aducţiune lungă de 2 km 700 şi cu un diametru de 1,90 m apa ajunge la un castel de echilibru de unde, printr-o conductă forţată, cade cu circa 300 de atmosfere în paleţii celor trei turbine Pelton...

REMUS: Bravo. Frumos din partea ei.

ROMULUS: ...fiecare de câte 6 mii kW.

REMUS: În regulă. Şi bulboaca aia de colo, ce e?

ROMULUS: Lacul de liniştire, care frânează forţa motrică a apei.

REMUS: Perfect. Când e zăpuşeală ne putem linişti şi noi în el, nu? Cât are în lăţime?

ROMULUS (*surprins*): Lacul? Nu ştiu exact... Poate să aibă 6 m. El n-are o funcţie energetică propriu-zisă. De ce întrebi?

REMUS: Dacă avea 5,20, era bine. Îl puteam sări. Sau chiar 5,40, în zile fericite. (*Scuzându-se*) Eu, de fapt, sar la înălţime, da' aşa, pentru antrenament.. Apa e rece?

ROMULUS: Aproape. Iese cu energie cinetică.

REMUS: Cum, n-ai făcut baie până acum? A, şi e şi mică... Pârâu aveţi? Că lacul nu e bun decât de picioare.

ROMULUS: Avem. Aici e curtea interioară, având acolo staţia de transformatori de 110 kV...

REMUS (văzând tăbliţa cu „Pericol de moarte"): A, veşnica tivgă cu ciolane, mulţumesc! Astea te transformă direct în lignit, te vinde brichete. Mai bine le salutăm de departe.

ROMULUS: Pe aici în sus, e priza de aducţiune.

REMUS: Cam pieptiş, puteaţi s-o lăsaţi mai jos, să nu distrugă plămânii. (*Văzând măgarul.*) Şi ăsta ce face, trage apa la saca şi o bagă în turbine? Sau udă asfaltul? (*Măgarului*) „Mintosule, de unde vii, un leu pe

măgar văzindu-l a întrebat”, „Ce pélé, ce galeux, d’où venait tout le mal” — stimabile, ai complimente! (*Romulus ia măgarul şi-l duce mai încolo, afară din scenă. Poate a ţinut să-l menajeze*.) Domnule, ştii că-mi place la voi? Mai sunt şi pietrele astea mari şi cu calcanul alb, pui un şezlong aici şi poţi face cură de soare ca pe Riviera, că tot nu trece nici dracu’. Ce părere ai?

ROMULUS (*privindu-l ca pe un neserios*): Mai trece câte cineva.

REMUS: La o sută de ani. Atunci, ştii unde? Uite colo sus pe acoperiş, la doamne-doamne, că l-aţi croit neted ca un plat-fuss. Tu de ce nu faci nudism, şefule? Că nu prea eşti bronzat. Aveţi şi voi o centrală de mare putere: soarele! De ce nu profiţi de ea, dacă tot stai aici? Îţi pui o pătură sus, dai cu niţică Nivea... Cumnată-mea face?

ROMULUS: Nu prea. Pe dincoace se intră la camera de comandă, cu semiautomatizare. Vrei să mai vezi?

REMUS: Mai lasă şi pe mâine. (*Revenind la ideea lui*.) Nu, zău, aveţi nişte condiţii teribile: soare, apă, ozon... Eu m-am vâjâit numai puţin pe-aici, să vă cercetez, dar dacă aş sta, ar fi un rost de camping, prima! Apropo, de când nu ne-am mai văzut? Sunt vreo cinci anişori?

ROMULUS: Şapte.

REMUS: Ţi-ai terminat şcolile şi te-ai vârât aici ca şoarecele. Nevasta de unde ţi-ai luat-o? E simpatică.

ROMULUS: De aici.

REMUS: Era în inventarul uzinei? Sau prin mijloace locale?

ROMULUS: Era învăţătoare pe şantier, când s-a construit barajul.

REMUS: Ce baraj?

ROMULUS (*repetând cu răbdare*): Barajul lacului de acumulare care alimentează uzina.

REMUS: Şi lacul ăsta e omologat? Are bărci pe el? Păi de ce nu vorbeşti aşa nene? Ia hai să stăm niţel, să te

judec. (*Caută ceva de şezut*.) N-aveţi şi voi un soclu pe care să ne aşezăm statuile? (*Se duce mai alături şi aduce nişte stative de metal şi o scândurică din care închipuie o bancă destul de nostimă*.) Aşa, vezi! (*Înaintat*.) Ca la Granada! Şi când arde soarele râu, punem o umbrelă. Şezi, vere, nu te jena! Un ficus ceva n-ai? Un oleandru? Trebuie s-aduci neapărat un oleandru să-l pui ici, să bată niţel în culoare. Dacă n-ar fi prăjinile alea prea electrice (*arată transformatorii*), ai putea atârna nişte hamace între ele. Şi zi, ai luat-o de pe şantier. Şi sunteţi mulţumiţi?

ROMULUS: Da, suntem mulţumiţi.

REMUS: Altfel, arăţi bine. Te-ai mai îngrăşat niţel. Leafa? Îţi dă spor de izolare?

ROMULUS (*răspunzând în silă şi oarecum jenat de a fi examinat în acest chip*.): Da.

REMUS: Cred şi eu, între toate neamurile astea. Mai e vreun intelectual? (*Romulus neagă*.) Şi ce dracu' faceţi toată ziua?

ROMULUS: Muncim.

REMUS: Ce muncă? Apa curge, alea se-nvârt...

ROMULUS (*jignit de această superficialitate*): Trebuiesc întreţinute.

REMUS: Şi tu cu toată şcoala ta, ai ajuns să păzeşti nişte moriştі? De aia învăţai ca turbatul? Să stai în deşertul Gobi şi să te uiţi cum ţârâie apa? Înţeleg să construieşti ceva, să plămădeşti, mă rog, o fabrică. Sau măcar savant.

ROMULUS: „Moriştile" trebuie să funcţioneze ani de zile fără nici o oprire, cu randamentul cel mai mare şi cu preţul de cost cel mai scăzut.

REMUS: Ei, şi ale tale, cum stau?

ROMULUS (*cu o mândrie discretă*): N-au avut nici o defecţiune de unsprezece luni.

REMUS: Ai mână bună. E un record unsprezece luni?

ROMULUS: Cam este. Şi am realizat cel mai scăzut preţ de

cost pe ramură.

REMUS: Păi dacă-i apa gratis. Îţi realizează ploaia preţul de cost. (*Văzând că Romulus s-a închis, glumeşte*.) N-am vrut să spun că-i apă de ploaie. Ai realizat, bravo! O să încep să mă fudulesc pe la alţii cu tine. (*Văzând că tot nu l-a mulţumit*.) Şi oamenii te ajută? Par cam rămaşi de căruţă... Aia care stăteau în cameră înăuntru cine erau?

ROMULUS (fără bunăvoinţă): Nişte tovarăşi.

REMUS: Şi ce ţineau acolo, vreo şedinţă? (*Romulus aprobă*.) Şedinţe prin râpele astea? Bravo. Şi ce au de discutat?

ROMULUS: Diverse probleme... Politică...

REMUS: Ca să vezi, unde se rezolvă probleme politice. Te pomeneşti că aveţi şi cerc sportiv.

ROMULUS: Avem...

REMUS: Şi Cruce Roşie, şi cultural şi contra incendiilor...? (*Romulus încuviinţează*.) Sunteţi cineva. Cu zece oameni? Păi n-aveţi nici de două echipe de volei. Tu joci?

ROMULUS: Nu joc.

REMUS: Or fi jucând ăia dinlăuntru.

ROMULUS: Nici ei.

REMUS: Păi, atunci, unde-i activitatea?

ROMULUS (*cu neplăcere*): N-am prea avut activitate...

REMUS: Spune aşa. Mă speriasem. Cât p-aci, să-mi închipui că e serios.

ROMULUS (*comprimat*): Uite ce este: oamenii sunt ocupaţi în producţie, au învăţământ tehnic, protecţia muncii, fac ce pot, au gospodării... vite...

REMUS: E clar. Familişti? Tovarăşa dinlăuntru ce hram poartă?

ROMULUS: Un fel de văduvă, după cum se spune.

REMUS: Mai veselă? (*Romulus ridică din umeri*.) Păi tu nu-i ştii pe toţi până în măruntaie? Şi ălălaltul? Părea cam năuc...

ROMULUS: E barajist sus. Stă singur în munte.
REMUS: Cum singur?
ROMULUS: Singur. Fără înlocuitor.
REMUS: Da' ce-i veni? N-aş sta, să mă plăteşti în galbeni. Păi de aia s-a smucit.
ROMULUS (*calm*): E un barajist bun. Un om de treabă. (*Cu un ghimpe care îl roade*.) Ălălaltul e cam zănatec.
REMUS: Ala îndesatul? Ce ţi-a făcut?
ROMULUS: Mie? Nimic! (*În treacăt*.) Mi se pare c-a avut şi o contravenţie. Aud că s-ar cam certa pe acasă, în fine, nu mă interesează.
REMUS: Bea?
ROMULUS: E un altul care bea. (*Cam plictisit de atâta insistenţă*.) Aşa e aici: unul bea, unu-i hârbar, — ce vrei să facă? Fiecare cu păcatele lui.
REMUS: Noroc că apa curge mereu şi le spală, şi mai luaţi şi premii, nu luaţi? Da' vreo fată n-a veţi, să-mi facă şi mie viaţa mai frumoasă? O brunetă, să mai schimb niţel, că-n Suedia... (*Apare Filica*.)

Scena 2

FILICA: Aici aţi ajuns? Ei, cum îţi place la noi, domnul Mălureanu?
REMUS: Sper că-n paradis o să fie mai multă agitaţie. (*Râd amândoi*.)
FILICA: Şi ia uite-i cum s-au instalat!... (*E plăcut surprinsă de schimbarea aspectului locului*.) Vă deranjez?
REMUS (*în timp ce Romulus ar vrea parcă să se ridice*): Da' de unde! (*Se repede şi aduce alte câteva obiecte de uz tehnic din care un scenarist de gust ar putea improviza un mobilier modem de grădină. Locul capătă acum oarecare intimitate*.) Tot îi spuneam că trebuie puţină culoare: iată ai venit dumneata. Prego, Signorina! Îmi daţi voie, de ce purtaţi banii la d-

voastră? (*Printr-o mişcare de scamator, îi scoate nişte bani din ureche*.) Ştiu ce ne faci la prânz: un sufleu de conopidă. De unde ştiu? După oul ăsta (*îi scoate din sân un ou, Filica se amuză*.) Ah! (*Se face că-l scapă, Filica ţipă, oul nu se sparge*.) Ai vrut să ne trişezi, era de la ciorap. La ce-l mai întrebuinţezi când ai relonul ăsta ultra-fin? (*Pune degetul pe piciorul gol al Filichii, care chicoteşte*.) Aşa, să-mi mai spui „domnul Mălureanu" altădată! (*Scoate şi un pachet de cărţi*.) După masă îţi fac o pasienţă ca să văd de cine eşti îndrăgostită, că pe văru-meu cred că l-ai lămurit.

FILICA (râzând): Nu cumva vrei să mă cucereşti dumneata?

REMUS: Să te cuceresc? Dar te-am şi cucerit. Nu-i aşa? (*Are un râs franc, simpatic*.)

ROMULUS: Vorbeam despre Suedia.

REMUS: Da, domnule, numai blondine, una mai bine făcută ca alta. Şi le plac românii la nebunie, nu toţi, bineînţeles. Mă uitam de pe stadion, zece mii de priviri de fete, zece mii de perechi de picioare — lux! Harem universal. Când te aplauda haremul, era o beţie. Finlandezele sunt altfel. Danezele, barem... Toate însă puse la marea îngrijire, bine crescute... Mă rog, parada modei, asta era.

FILICA: Şi dumneata, ce sport practici?

REMUS: Bine, verişoară dragă, chiar aşa am ajuns? Ripă-ripă, da' un ziar tot mai scapă şi la Runcu 3, ce dracu'! V-aţi boierit, nu mai citiţi nimica. Şi eu îmi dau sufletul pentru câte un centimetru! Măcar din greşeală să fi văzut tipărit numele ăsta: R. Mălureanu.

FILICA: R. Mălureanu e şi numele soţului meu. Nu l-am văzut tipărit.

REMUS: Noroc că mai există un R. Mălureanu pe lume care să vă reabiliteze. Am fost campion la înălţime, tovarăşi, şi am să mai fiu. (*Cu falsă modestie*.) Campion al ţării, recordman balcanic la Atena şi alte marafeturi.

Pentru care mă ţineai de rău, amigo, când nu veneam la meditaţia de matematică. Şi mă spuneai lui babacu' care umbla să mă chelfănească, noroc că eram bun şi la viteză. Mă Romică, mi-am adus aminte într-o zi pe la Viena...

FILICA: Ce făceai la Viena?

REMUS: Cum, ce făceam? Săream!

FILICA: Şi femeile din Viena cum erau îmbrăcate?

REMUS: Grozav. Într-o seară, n-aveam ce face, hai la operă, se cânta drăcia aia a lui Verdi, zi-i pe nume, tra, tro...

FILICA: Trubadurul?

REMUS: Perfect. Costume, şicuri, bărbaţii toţi puşi la haină neagră cu jiletcă. Stăteam cu nişte babete în lojă, se uita una la mine prin lorgnon, zice: „Enjenieur"? Zic: Dimpotrivă, şampion. Mă-lu-reanu. Rumener. Ah, ja, ich verstehe — înţeleg — şi-i pică lorgnonul. — Remi, zic, eşti răzbunat de toată persecuţia familială şi de toată matematica.

ROMULUS (*cu un sentiment penibil*): Eu mai am puţină treabă.

REMUS: Să n-o ia conducta la vale dacă nu stai cu ochii pe ea!

FILICA (*cu o mică imputare*): Să nu crezi că e chiar aşa de uşor aici. Ba uneori e şi primejdios. (*Lui Romulus.*) I-ai povestit când te-ai întâlnit cu ursul?...

ROMULUS: Nu i-am povestit.

REMUS: Trebuia să te cronometreze atunci la suta de metri.

FILICA: Era un urs mare, roşcat, toamna trecută. De ce nu vrei să-i spui?

ROMULUS (*rece*): Mai e timp. Iertaţi-mă. (*Pleacă.*)

Scena 3

FILICA: Nu vrea să vorbească despre el. Face lucrări, e considerat cel mai bun întreţinător de baraje, şi chiar la construcţie s-a remarcat. Ce e asta?

REMUS: O insignă. Fleac. Şalul îţi place? Mi-am adus şi nişte pantofi, face să-i vezi!

FILICA: Trebuie să fie colosal să tot călătoreşti!

REMUS (*cam blazat*): Eh! Nu e rău... Vine un moment, când ţi se pare chif-chif...

FILICA: Şi noi, când îşi ia Romulus concediu, vrem să mergem în Uniune.

REMUS: Am fost de trei ori, mi-am luat şi un magnetofon. Până la Urali cunosc Europa ca pe buzunarul meu.

FILICA (*cu o anumită exasperare pe care ar vrea s-o tăinuiască*): Mă gândesc că plecăm în Uniune şi ne întoarcem tot aici, la Runcu 3.

REMUS: Da’ el de ce nu vorbeşte să-l mute undeva în centrală? Doar cunoaşte atâta lume!

FILICA: Cunoaşte şi nu prea. Gândeşte-te că a stat mai mult pe valea asta. Şi nici nu-i trece prin cap să plece deocamdată. Spune că toate la timpul lor. Nu-l ştii? E foarte metodic.

REMUS (râzând): S-a văzut, după cât de metodic s-a închis aici.

FILICA (*cu o mică răutate de admiraţie şi invidie*): El nu sare ca dumneata.

REMUS: Nici nu poate. Cu picioarele te naşti, şi pe urmă la stil lucrezi toată viaţa. Dar şi când iei o detentă şi eşti pentru o secundă mai sus decât oricare, rămâne lumea zăpăcită. Ei, ce ştii dumneata? Ai fost la vreo „internaţională”? (*Filica neagă.*) Dar la vreo „republicană”? (*Filica neagă.*) E colosal, dar la cinematograf ai fost? (*Râd amândoi.*) Apropo, am un aparat de filmat acasă, l-am adus de la Stockholm. Dacă ştiam că eşti aşa filmică, veneam cu el, te făceam nemuritoare, te popularizam la Bucureşti în tehnicolor. Eu făceam sonorul (Piţigăindu-se.) — Da, tovarăşe soţ...

masa e gata... Bucate bune am gătit pentru soţul meu iubit. El (*cu voce groasă*): Când ajungem la turaţia 427, viu! (*Filica ar vrea să-l apere pe Romulus, dar o pufneşte râsul.*) Să vii la „internaţionale”, să vezi seara când se aprind torţele şi toată lumea cântă! Şi toţi se ţin de mână, şi învingătorul urcă pe podiu...

FILICA (trecându-şi mâna prin păr): Te rog nu mai spune!

REMUS: Şi fâlfâie nişte drapele şi femeile au umerii goi...

FILICA: Taci, n-auzi!

REMUS: Asta este, fetiţo! De ce naiba zăboviţi pe-aici? Crezi că vă mai dă cineva zilele înapoi? Phhut! — aşa se duc.

FILICA (*înciudată*): N-au decât să se ducă.

REMUS: Ştii ce-mi plăcea în Suedia? Acolo toate fetele făceau ce le venea. Mergeau oriunde, la capătul lumii, fără farafastâcuri, îţi zâmbeau, gata! Probleme, fleacuri... Şi aveai de toate, apăsai pe buton, pac! Nu mai ştiai ce să faci cu ele. Vara, veneau de se îmbăiau goale, o poezie. Iar voi aicea: hâţa la râşniţă, hâţa acasă! Şi cu şapte mii de ticăieli, mai ceremonioşi ca dihania de colo, unicopitată. (*Arată măgarul.*)

FILICA (*astupându-i gura cu mâna*): Nu vorbi aşa, te rog, de Costache!

REMUS: Îl mai cheamă şl Costache, pe nesimţitor.

FILICA (*aproape să plângă*): Nu-i spune aşa! Costache e prietenul meu, singurul!

REMUS: Nu e recomandabil să ai prieteni măgari. Şi, mă rog, de ce n-ai alţii?

FILICA (*cu lacrimi de disperare în ochi*): Nu am!

REMUS: Ei haide, nu te necăji!... Zău că e frumos aici... Minunat, Filico. Dacă aş avea şapte vieţi, cum zice poetul, aş sta şi eu una pe Valea Runcului. Că mi-aş scoate pârleala în celelalte. Ba eu am fost prudent şi mi-am scos-o dinainte, aşa că îmi dă mâna să stau cu voi acum. Hai să jucăm fripta, vrei? Dar cine mai plânge, plăteşte. Dă tu.

FILICA (*în joc, căutând să prindă*): Dacă rămâi nemâncat astăzi, nu-ţi strică. (*îl loveşte*.) Pentru un sportiv, eşti cam plinuţ. (*Loveşte*.) Ori eşti plin de propria persoană?

REMUS: Văd că nu te porţi cu mănuşi.

FILICA (*urmând*): Mie nu mi-a adus nimeni mănuşi din Suedia.

REMUS: Au! Să fi ştiut că exişti, şi că eşti aşa de drăguţă, îţi aduceam orice.

FILICA: M-ai ratat.

REMUS (*ia el iniţiativa*): O să vă rataţi şi pe voi. (*Plesneşte*.) De-a binelea (*Plesneşte*.) Vă mai îngădui un an, dar dacă nu plecaţi din Valea Plângerii (*Plesneşte*.)

FILICA: A Runcului. Au!

REMUS: O să ajungă el un ingineraş bătrân de a cincea mână, — friptă (*plesneşte*) şi tu o provincială fostă drăguţă. (*Plesneşte*.) A fost vorba că nu plângem. Plăteşte amenda! Uite-o! (*Cu o scamatorie îi extrage un ban din nas. Filica râde printre lacrimi*.) Suntem chit.

FILICA: Hai încă o dată: eşti un necrescut! (*Ratează*.)

REMUS: Necrescut la 2,02 m! (*Îi prinde mâna într-a lui. I-o păstrează un moment mai lung. O priveşte cu o anumită tandreţe*.) Ce noroc ai că-mi eşti verişoară!

(*Pe ultima replică a apărut Boţogan, urmat de Paulina şi Vătui. Boţogan e singurul care a prins replica. Se apropie cu bunăvoinţă*.)

Scena 4

BOŢOGAN: E verişorul dumitale?

FILICA: Al soţului meu. (*Boţogan îşi comprimă un mic: „Aha”*!) Tovarăşul Coman Boţogan, tovarăşul Remus Mălureanu, cunoscut campion sportiv.

BOŢOGAN (*cu căldură*): Bine aţi venit între noi. Dânsa e

Paulina Orzaru, campioană la bobinajul generatorului şi alte bobine, iar dânsul, tovarăşul Nicolae Vătui, campion la desfundat grătarul prizei de aducţiune. (*N-a glumit decât pe jumătate*.) Staţi mult pe la noi?

REMUS: Două-trei zile, cât m-ar ţine balamalele.

BOŢOGAN: Aha, sunt neunse? Avem aici uleiuri pentru tot felul de scârţâieli. Unde-l Totea? Staţi aici cu noi şi ne mai daţi o mână de ajutor!

REMUS (zâmbind): La cercul sportiv?

BOŢOGAN: Care nu există? Şi la el. Dar mai sunt şi altele...

REMUS (*zâmbind mereu*): Şi în cantonament la Poiana, cine merge? Dumneata?

BOŢOGAN: Cantonament ca în valea noastră, n-ai dumneata în alt loc. Uite-ne, toţi suntem cantonaţi aici pentru o probă mai ceva ca a dumitale. (*A glumit, dar pe jumătate*.) Te primim cu toată plăcerea.

REMUS: Bine, nea Comane. Am auzit că pe la dumneavoastră e belşug mare: se ouă şi oamenii, (îi scoate un ou de la subsuoară.)

BOŢOGAN: Ia-l şi ţi-l mănâncă sănătos! Dacă nu vrei să-l cloceşti.

PAULINA: De unde aveţi puloverul ăsta?

REMUS: De la Stockholm.

(*Între timp a apărut Totea, care fusese strigat. E uns şi murdar.*)

TOTEA: Ce-i baiul?

(*Cum nimeni nu-i răspunde, se lipeşte şi el de grupul care îl înconjoară pe Remus*.)

REMUS: Mi l-a dat o studentă suedeză. Se făcuse aproape întuneric, abia se mai vedea. Eu eram indispus, răcisem. Sărise şi O'Kelly şi Tanuka. Nici nu ştiu cum

am atacat. Zvâc 2,02! Pupături, muzici, etcetera. L-a scos de pe ea şi mi l-a dat.

TOTEA: La înălţime? Dumneavoastră sunteţi Remus Mălureanu?

REMUS: Întocmai. Cu cine am cinstea?

TOTEA (*intimidat*): Îmi pare bine.

BOŢOGAN (*informându-se*): Ce e, mondial?

REMUS (*zâmbind indulgent*): Nici chiar aşa să n-o luăm.

TOTEA (*privind insigna din pieptul lui Remus*): Aşa sunt insignele de campion? (*Citeşte*) „Yachting Club”.

REMUS (*îi corectează pronunţia*): Ioting Club. Mi-a dat-o un englez la Berlin.

BOŢOGAN: Şi de ce o porţi?

REMUS: Fiindcă se asortează cu ochii mei.

VĂTUI: Englezul avea ochi albaştri.

REMUS: Exact. De unde ştii?

VĂTUI: I-am văzut, când v-a dat-o.

REMUS (*surprins*): Nu vorbi!

VĂTUI (*explică cu un zâmbet*): Dacă v-a dat-o, înseamnă că nu se asortau cu ai lui şi a aruncat-o. Aşa-i?

REMUS (*luând-o în glumă*): Ia spune, tovarăşe Vătui, cum trăieşti dumneata singur sus în dricul muntelui? Ca sfinţii şi schivnicii?

(*A apărut şi Romulus. Oamenii îi fac loc.*)

VĂTUI: Păi, nu prea sunt singur, tovărăşele.

REMUS: Păi, ce-mi spune inginerul? Mi-am închipuit eu că ai mai scăpat la unguroaică.

VĂTUI: Ba la ungur. (*Remus protestează cu înţeles.*) Îl am pe alde Miklóş, care mai păzeşte. Şi el stă singur. Da’ nu-i sfânt.

REMUS: Unde stă singur?

VĂTUI: La el, pe la Tiszafeherfalva (*Remus cască ochii.*) În Ungaria. (*Liniştit.*) Şi-l mai am, şi pe unul Feodor, cu barbă roşie, pe Amur, şi-l mai am şi pe Ciun-bei-sun,

lingă Hanoi. N-ajunge?

ROMULUS (*scandalizat*): Cum adică, dumneata n-ai pe nimeni sus? Cum ţi-ai îngăduit să vii încoace, tovarăşe Vătui?

BOŢOGAN: A fost nevoie să vină la şedinţă. E în orele admise.

ROMULUS (*iritat*): Fără convocarea mea?

BOŢOGAN: Avem o organizaţie de partid, care trebuie să trăiască. (*Romulus se stăpâneşte*.)

VĂTUI (*liniştit*): Două ore stă şi Ciun-bei-sun, vi-l garantez. (*Lui Remus*.) Aşa că uneori mă iau în vorbă ou el. Ciun-bei-sun, îi zic eu, care e situaţia cu apele la baraj? Crescură ceva de ieri, neică? — Au crescut, Nicolae, patru degete. — Da, zgaiba aia de buştean văz că-ţi toci grătarul. Aş pune eu mâna să ţi-l dreg.. Uite aşa vorbim.

REMUS (*derutat*): Păi ce, ai aparat de emisie-recepţie?

VĂTUI: Aparatul prin care te-am văzut şi pe dumneata. Pe urmă el spune — zice: Nicolae, n-o fi ora să prânzim? — Da, zic eu mai încet, numai că şmecherul ăsta de gestionar de la IF, iar a întins-o la vale şi m-a lăsat fără alimente. Dar asta nu i-o transmit. De ce să-l necăjesc? Nu-i spun nici tovarăşului inginer, că-i alt departament.

REMUS: Da’ cu Costache nu vorbeşti?

VĂTUI: Nu vorbesc. Vorbesc cu oamenii. N-am ajuns încă nici să mă sui la om în spinare, nici să mă înţeleg cu măgarii.

BOŢOGAN: Azi-mâine îşi lasă pielea pe-aici. (*Filica îl priveşte duşmănos pe Boţogan. Acesta, văzând că Vătui îşi ia o nuia*:) Ce, ţi-ai luat şi schimbătorul de viteze?

FILICA (*se dă pe lângă Vătui şi îi spune mai încet*): Să nu-l baţi! Şi să vii mai des cu el!...

PAULINA: Apoi de-acum o să vie mai des.

BOŢOGAN: Îl lasă sus pe Ciun-bei-sum şi telelimigraful automatizat şi vine, că avem de lucru. (*Lui Romulus*.)

Ştii, tovarăşe inginer, că am analizat cu tovarăşii câteva probleme. Unele le cunoşti şi dumneata şi am vrea să le discutăm cât mai curând.

ROMULUS (*iritat de această insistenţă, convins că Boţogan vrea să-şi dea importanţă*): Ce anume?

BOŢOGAN: Mai multe. În Galba se face o baie comunală şi un părculeţ în faţa Sfatului. Ne-am gândit că le putem da ajutor, dacă eşti de acord.

ROMULUS: Baie? Dar voi n-aveţi fiecare baie în apartament? De ce vă trebuie o baie la 20 km?

BOŢOGAN: Nu ne trebuie nouă. Le trebuie lor. (*Romulus tace*.) Pe urmă, am examinat în şedinţă dacă există fier vechi.

ROMULUS (*atins*): Da. Şi?

BOŢOGAN (*calm*): Există eclise şi butoane răzleţe pe traversele fostei linii de coastă a decovilului, care pot fi scoase; există în fundaţia construcţiilor de la fostul şantier; mai e utilaj mărunt care a rămas părăsit; mai există în gospodării, pe la oameni — şi dumneavoastră aveţi acasă. E bun de trimis la Reşiţa.

ROMULUS (*foarte apăsat, fierbând*); Tovarăşe Boţogan, la mine acasă... te rog foarte mult să înţelegi că nu dau voie nimănui...

BOŢOGAN (*cald de tot*): De ce să rămână nefolosit şi să nu se facă din el alte turbine? Gândeşte-te!

ROMULUS (*exasperat*): Am impresia, tovarăşe Boţogan, că am vorbit cu un om care e lipsit de cel mai elementar...

BOŢOGAN (*întrerupându-l, ferm*): Nu ştiu cu cine ai vorbit, tovarăşe Mălureanu, dar acum discuţi această problemă elementară cu organizaţia de partid de la Runcu 3 şi cu noul ei secretar. (*Îi întinde mâna. Romulus stă un moment în cumpănă şi i-o întinde şi el*.)

CORTINA

ACTUL II

TABLOUL 3

Peste vreo zece zile. Acelaşi decor, poate puţin mai îngrijit în partea cu scaunele improvizate. Nu e exclus să fi apărut şi o plantă sau alt dichis, care să dea colţului respectiv un început de căldură. Nu trebuie exagerat însă: e în interesul gradaţiei.

Prin curte trece acum Paulina. Deodată îi cade la picioare o pălărie sombrero, în pălărie e înfipt un cuţit, iar de cuţit sunt legate nişte flori. Ridicând ochii, îl vede pe acoperiş pe Remus în costum de plajă, plin de veselie.

Scena 1

REMUS (*râzând*): Aşa-i că sunt un cowboy desăvârşit? (*Arătând florile.*) Nu te sfii, sunt ale dumitale. Stai pe loc niţel, să-ţi aduc şi restul. (*Se îmbracă sumar la iuţeală şi coboară pe scara de incendiu.*)

PAULINA: Ce faci acolo?

REMUS: Gimnastică de producţie. (*Ajungând în dreptul ei.*) Şi nu m-ai onorat nici măcar cu un ţipăt. După ce că m-am suit pe acest pisc (*arată hidrocentrala*), să-ţi culeg floricele. Şi că mi-am bortelit singura pălărie pe care o am, pentru dumneata. Mi-am zis: aşa să i se înfigă şi ei simpatia mea în inimă cum s-a înfipt cuţitul ăsta în

fundul pălăriei sombrero.

PAULINA (*examinând pălăria*): Nu mai e bună nici de făcut mămăligă.

REMUS: Zi, fetrul meu berlinez e ceaun la dumneata? Ori vorbeai de inima dumitale? Îmi pare rău că n-am avut şi un lasso, să te trag sus pe acoperiş şi să-ţi arăt Mediterana. Sau măcar, lacul de acumulare de la Coada Ţapului, care ne alimentează energia. (*Luând-o pe Paulina de braţ*.) Hai să stăm puţin pe bancă, vrei? Să avem o discuţie.

PAULINA: Mă întorc. (*Dispare*.)

REMUS: Tinere, cunoaşte-ţi ţara. Nu ţi-a apus steaua încă...!

(*Apare Filica, vizibil agitată*.)

Scena 2

FILICA: Nu ştii, n-a venit tovarăşul Vătui?

REMUS: N-am văzut nici o trâmbă de praf pe drum, la cinci kilometri.

FILICA: S-ar putea să nu vină?

REMUS: Poate îl trimite pe Ciun-bei-sun astăzi.

FILICA (*mai înseninată*): Şi de ce stai singur?

(*Înaintează spre el. Apare Paulina*.)

REMUS: Nu sunt singur pe lume.

(*Filica o măsoară pe Paulina, îl priveşte ironic pe Remus, dispare. Paulina vine şi se aşază lângă Remus*.)

Scena 3

PAULINA (*foarte realistă*): Despre ce e vorba?
REMUS: Uite care e ordinea de zi: Întâi voiam să aflu câte degete ai la mână.
PAULINA (*după ce-l priveşte lung, îi întinde mâna*): Poftim, numără-le.
REMUS (*dând niţel înapoi*): Nu le ştii pe dinafară? Ai degete foarte interesante, cuţu să fie cine minte. Lungi, frumoase, îngrijite.
PAULINA (*liniştită*): Ştiu. Altceva?
REMUS: De unde ştii? Ţi le-a mai mângâiat cineva?
PAULINA: Le îngrijesc singură.
REMUS (*luându-i inelarul*): Spune-mi, te rog, ai avut cândva vreo greutate la degetul ăsta? Ceva de aur sau de dubleu?
PAULINA: Nu, n-am avut.
REMUS: Te costa prea mult aurul?
PAULINA: Da.
REMUS: Şi dubleul?
PAULINA: Îmi plac lucrurile adevărate.
REMUS (*arătând un inel pe degetul lui*): Ştii ce piatră e asta?
PAULINA: Da, onix. (*Surprindere la Remus.*) Cunosc pietrele. Am strânse tot felul de roci. De la andezit la bazalt şi micaşisturi.
REMUS: Zestrea dumitale? Şi inima din ce rocă e făcută?
PAULINA: Ce voiai să-mi spui? Sunt ocupată.
REMUS: De cine? (*Îi întoarce palma.*) Voiam să-ţi ghicesc. Palma dumitale e foarte agitată. Un şir de linii care se taie, duc spre muntele Venerei. Spre acest munte au avut norocul să călătorească destui bărbaţi — nu întrerupeţi oratorul! — cu merite mai mari sau mai mici. E şi normal: nu numai muntele, dar tot continentul ăsta, care eşti dumneata, e foarte atrăgător, chiar fără pietrele preţioase pe care le colecţionezi. Aici, la intersecţia asta, se produce însă o întâlnire hotărâtoare: încearcă să urce spre dumneata, cu

sentimente vibrante, un bărbat încă nedesluşit, după toate aparenţele un cowboy veritabil. E fatal să vă întâlniţi, scrie aici. O doreşte şi el şi dumneata. N-am dreptate? Gândeşte-te bine!

PAULINA: N-ai dreptate.

REMUS (*dând s-o îmbrăţişeze*): Cu ce-mi dovedeşti?

PAULINA (*sculându-se liniştit*): Dacă palma mea ar fi foarte agitată, cum spui, s-ar fi agitat de mult pe la gura dumitale. (*Pleacă fără grabă.*)

REMUS (*comentând*): Minus douăzeci de puncte! (*Scoate un coniac şi trage o înghiţitură. Apare Boţogan.*)

Scena 4

BOŢOGAN: Ce faci, tovarăşe sportiv? Odihneşti după somn? (*Se aşază lângă el. Dialog rapid.*)

REMUS: Acumulez. Bag la cap. Ştii câte ouă se pot mânca pe stomacul gol? Unu, că la celelalte eşti instruit.

BOŢOGAN: Poţi şi mai multe, când îţi dă papară. Eşti cam plouat la faţă.

REMUS (*ciudos*): Păi, cică de aia ai cap, să nu te plouă direct în gât.

BOŢOGAN: Şi gât să tragi pe el, să nu ţi se uşte mintea?

REMUS: Da' ce, după anatomia dumitale, mintea e jos în stomac?

BOŢOGAN: Păi, dacă ar fi unde o ştiu eu, n-ai face glume fără cap. (Bătându-l cordial pe umăr.) Vezi că-ţi place la noi? Ai zece zile, din care două de muncă voluntară...

REMUS: Trebuie să mă distrez şi eu cu ceva, nu?

BOŢOGAN: ...într-un loc cum nu sunt multe pe pământ.

REMUS: Ştii ce, nea Comane, vorbim între bărbaţi: nu-mi mai vinde mie iordane de-as tea, că eu tot m-am eclipsat în trei zile. Aveţi o hidrocentrală frumoasă, curăţică, s-o purtaţi sănătoşi! Da' suferă comparaţie cu ce am văzut eu în Urali sau măcar şi în Suedia? Şi

gaura asta de sac, prin care trece o muscă la două săptămâni, o numeşti loc pentru oameni? Hai că nu mai sunt copil. Pe văru-meu l-am lăsat să explice, e din familie, îl menajez — de ce să-i stric plăcerea? Da' dumneata eşti om în toată firea. (*Se scoală să plece; din drum*) 6 mii de kW, zău aşa! Păcat că ne răcim gura... (*Iese*.)

BOŢOGAN (*rămâne un moment atins*): 6 mii de kW, da! Bine că ai reţinut şi atât.

(*Inginerul şi Dobrică se întâlnesc în dreptul clădirii. Probabil, Dobrică l-a pândit*.)

Scena 5

DOBRICĂ (*mereu volubil*): Tovarăşe inginer, ce voiam să vă spun: pe fratele Valer l-a numit la C.S.P. încă nu ştiu ce. I-am dat telegramă. Acum avem şi noi un om la Bucureşti. (E sincer bucuros.)

ROMULUS: Ce să ne facă?

DOBRICĂ: E bun acolo, lăsaţi. Să fie! Dar nu de asta. Mi-am procurat nişte căpriori de acoperiş de la silvic, i-aş repezi mâine în sat, când merge maşina după alimente... Ştiţi că a venit peşte? I-am spus soţiei să v-aleagă unul mai mare, cred că l-a şi dus lui doamna. (*Atenţie, să nu se şarjeze*.)

ROMULUS (*încruntându-se*): Nu trebuia. (*Ridică ochii, îl descoperă pe Boţogan aşezat pe bancă. Îi spune furios şi de înfăţişarea nouă a curţii, dar furios şi pentru că a fost văzut de el*.) Aţi deschis şi clubul? (*Şi intră în clădire*.)

Scena 6

BOŢOGAN (*lui Dobrică*): Poftim, tovarăşe Aurică, ia loc, eşti cel dintâi. Şi zi, cum stai cu casa care o faci în Galba?

DOBRICĂ: Ar merge, dar am greutăţi cu transporturile...

BOŢOGAN: Da' cei treisprezece fraţi, nu te ajută? Şi cei opt cumnaţi? Ori e brânza pe bani?

DOBRICĂ (*fals*): Mi-ajută, cum să nu-mi ajute?

BOŢOGAN: E frumoasă Galba. După ce o să aibă şi parcul ăla din faţa sfatului... Îţi place parcul?

DOBRICĂ: Sigur că-mi place...

BOŢOGAN: Apoi, dacă-ţi place, de ce nu vii să dai o lopată acolo, aşa de formă?

DOBRICĂ: Miercuri fui în tură şi pe urmă după masă, ştii şi dumneata...

BOŢOGAN: Lasă să facem noi Galba, tu şezi liniştit şi-ţi adună. Om sili cât om putea să ai şi baia gata pe când te muţi acolo: din faianţă roşie îţi convine? Să ne chemi când te îmbăiezi, poate îţi ajutăm la săpunit. (*Apare şi Totea.*) Iacă, Totea ar fi bun la frecţie. Ha, mă? Vino, că nu-s secrete. (*Totea se aşază. Lui Totea*) Ani auzit că ai găsit o hârtie veche, o zapiscă.

Scena 7

TOTEA: Ce zapiscă?

BOŢOGAN: O zapiscă în care stă scris că moşu-tău ar fi fost neam cu al lui Dobrică; îi drept?

TOTEA: Nu ştiu nimic de asta.

BOŢOGAN: Ba zice c-ar fi fost neam, veri de-al doilea ori şogori. Aşa că ai datorinţa să-i 'nalţi satul lui şi să-ţi laşi banii la cooperativă, la nevastă-sa, să-şi poată şi el găta casa mai iute. (*Totea nu pricepe încă bine, dar începe să se amuze.*) Noi suntem neamurile lui cele bune, că de la fraţi nu ia nici gaura covrigului ori şeaua cocoşului. Aşa-i Aurică? Da' cu inginerul ce rudă eşti, că

văd că faci iaz de peşte de la tine la el?

DOBRICA: Îl anunţai, să ştie omul.

BOŢOGAN: De ce îi îndeşi, mă, peştele, cu oase mari? N-ai băgat de seamă că se înecă bietul? Omu-i delicat, te-ar refuza şi nu vrea; mai bine înghite osul decât să-l scuipe — aşa e el.

DOBRICĂ: Îţi pare rău că nu-ţi aduc ţie.

BOŢOGAN: Sigur că-mi pare. Că nu-s nici rânzele noastre mai dubite. Şi dacă se iveşte pe lume ceva, păstrugă sau balenă, avem toţi drept la ea! Că nu-mpărţeşti pomana lui moşu-tău din Galba, ci bunul poporului. Nevastă-ta atâta-i acolo: o conductă de aducţiune, înţelegi: Nu-i nici Morgănoaia, nici Rotşildoaia, nici ruleta de la Monte Carlo, şoldită să iasă tot un număr (*Totea râde*.) Aşa-i mă, ce te râzi? Iară pe Silviu, dacă-l tot îmbii la beutură, dă-i să bea zamă de struguri, nu zamă de clopot şi opăritoare de maţe. Şi-i pune înainte o măsăriţă curată, că-i muncitor şi stăpân, i se cuvine (*Confidenţial, aproape la urechea lui Dobrică*.) Îi proprietarul fabricii ăsteia (*arată hidrocentrala*), n-ai ştiut? (*Continuând, lui Dobrică*.) Şi tu cu nevastă-ta, mă, sunteţi proprietari: da' aici, nu acolo. (*Se întoarce la Totea*.) Iar tu patroane, să nu-ţi mai aşezi lăbile unse pe feţele de masă, că-s ale noastre şi fără ştampilă. Şi să-ţi pui flecurile la pantofi, să calci mai tare. Multe atârnă în lumea asta de cum calci. (*Lui Dobrică*) Vorbeşte cu Tiţa s-aducă placheuri la cooperativă, să-ntărim călcătura oamenilor noştri! (*Apar Paulina şi Măriuca*.) Haide, Paulina, să ne sfătuim. Niţulescu unde-i?

Scena 8

PAULINA: A plecat la sectorul 2, la curs.

BOŢOGAN: Niciodată nu poţi aduna cinci oameni aici. Pe

Gomboş nu l-am chemat eu. (*Măriucăi*) Dar tu, de ce ai venit, Măriucă?

MĂRIUCA: Aşa. Văd că-i şedinţă deschisă.

BOŢOGAN: Deschisă, zău, îi prima şedinţă în aer liber a colectivului de la Runcu. Avem de rezolvat o problemă importantă pentru viaţa noastră. Şi pentru viaţa uzinei. E vorba despre...

DOBRICĂ: Transportul cu microbusul.

TOTEA: Examenul de maiştri.

BOŢOGAN: Ba despre vaci. (*Stupoare. Măriucăi, care a dat să plece*) Poţi rămâne, că-s şi alte probleme, de vârsta ta.

DOBRICA: Ce legătură au vacile cu producţia de energie?

BOŢOGAN: Toate au legătură. Baba, dacă n-ar îndopa raţele, ar veni mai devreme la liturghie. M-ai priceput, tovarăşe Dobrică?

PAULINA: Interdependenţă, aşa se cheamă.

BOŢOGAN: Hai să numărăm. Paulina are o vacă, Niţulescu alta, Gomboş alta, Dobrică are, eu am şi Totea e cu o viţea. Fiecare stă cu văcuţa lui şi o paşte, aşa-i? Acuma, dacă le-am da împreună, credeţi că s-ar supăra vacile? Poate pe a lui Totea, că e domnişoară. Dar stăpânii?

TOTEA (*nemulţumit*): De-asta ne-am lăsat fruştucul, să facem societate la vaci? Dă-le-n focul lor! Alte probleme n-avem? Cresc ele şi aşa...

BOŢOGAN (*sever*): Îi vorba de creşterea noastră, mă! A ta.

TOTEA: Şi cine să le pască?

BOŢOGAN: Vezi, asta-i. Voi ce propunere aveţi?

DOBRICA: Înseamnă că ne mai costă din buzunar văcarul. Şi cine îţi vine în colonie pentru şase vaci?

PAULINA: Mai avem aici membri de familie care nu sunt în câmpul muncii. Sau Gomboş îi pensionar. I-ar prinde rău câteva sute?

BOŢOGAN: Nu, Paulino, aici greşeşti. (*Romulus, care trecea, s-au oprit şi el un minut mai încolo, să asculte despre ce e vorba.*) Gomboş şi-a lucrat lucrul şi a fost

cineva. Acuma, chiar dacă primeşte pensie, el tot suferă în vintrele lui că nu mai lucră, îi mare bătaie de dumnezeu să ştii că nu mai foloseşti la nimic — odată.

PAULINA: Chiar de-aia zic.

BOŢOGAN: Da' dacă-l pui la vacile altora, din ce a fost, îl faci văcar. Pe mine mă poţi pune să păzesc vacile, că rămân tot maistru, nu-mi iei nimic. Dar lui îi iei simţul lui despre el, că a fost cineva. Şi îl iei şi pe al bătrânei, pentru două sute. Bătrâna se uită şi acum la el ca la un bărbat. Lui trebuie să-i găsim iute o treabă de bărbat, să nu-şi piardă încrederea. Aşa-i, tovarăşe inginer? Şi trebuie găsită o treabă ştiinţifică, să nu la calea popilor. Avem de studiat ce e în sufletul oamenilor.

ROMULUS (*destul de intrigat de această faţă a lui Boţogan*): Am să mă gândesc. (*Pleacă*.)

BOŢOGAN: Din toată colonia, pe doi nu-i putem pune să păzească vacile: pe Gomboş, ca să nu-l nimuricim, şi pe Totea, fiindcă a păzit de mic vacile la stăpân şi trebuie să cunoască ridicarea lui prin clasa muncitoare. (*Teama lui Totea, rezerva lui se topesc*.) În schimb, le putem păzi noi ceilalţi, pe rând. Asta-i propunerea mea.

DOBRICĂ: Întovărăşire zootehnică în industrie? Cine a mai pomenit?

PAULINA: Întovărăşire. Reducere de timpi morţi. Ajutor reciproc. Cum vrei să-i zici. Să fii mai aproape de noi, asta e.

BOŢOGAN: Dacă vreţi, putem uni laptele şi trimite o dată la căşărie în Galba.

DOBRICĂ: Eu am copii la oraş.

BOŢOGAN: Să-ţi trăiască. Ştiu că ai copii şi fraţi. Da' când duci putineiul cu lapte în spate şi, mergând, se smântâneşte deasupra şi tu bagi dedesubt apă cu băşica de bou, nu-l duci la copiii şi fraţii tăi, ci la cooperativa cu care ai contractat. De ce, tovarăşe Dobrică? Oare acei muncitori, care îţi beau laptele la oraş, n-or fi tot fraţii tăi şi dacă nu-i cheamă Dobrică?

Paişpe ai? Eu zic să-i măreşti la paişpe milioane, vrei? Şi să le dai numai smântâna de deasupra. La nivel mondial.

DOBRICĂ: Prea mă iei, ştii!

BOŢOGAN (*cu un ton mai apropiat*): Te iau tovărăşeşte. De ce s-alergi atâta şi să schimbi atâtea haine. Jumate de zi ţăran, jumate muncitor, şi jumătatea a treia comerciant? Şi cu slănina-n pod şi cu varza unsă. Tovarăşi, studiaţi propunerea.

Scena 9

FILICA (*apărând din nou*): N-a venit tovarăşul Vătui?

BOŢOGAN: N-a venit. (*Vede cu surprindere faţa agitată a Filicăi.*) Încă ceva. (*Filica se apropie şi ea de grup.*) Se simte nevoia să se ocupe cineva de igiena oamenilor. Avem o secţie de cruce roşie care nu-şi trăieşte traiul; în schimb, îşi mănâncă mălaiul, birocratic. Ne trebuie o tovarăşă cu mai multă şcoală, care să meargă pe la oameni să-i înveţe cum să fiarbă, cum să doarmă...

TOTEA: ...cum să se drăgălească...

BOŢOGAN: Şi aceea ar fi bine, că nu toţi ştiu. Care să le fie doctor până vine doctorul, carte de bucate...

TOTEA (*amuzat*): ...poticărăşiţă...

BOŢOGAN: ...şi moaşă dacă trebuie! (*Filica s-a apropiat, e foarte atentă.*) M-am gândit c-ar fi potrivită tovarăşa... (*Un fel de speranţă la Filica.*) Măriuca Sas. (*Vede pe faţa Filicăi o decepţie.*)

DOBRICA: Se aprobă. (*Aprobă şi ceilalţi*)

BOŢOGAN: Bineînţeles, tovarăşa se va uita şi dacă la cooperativă nu-i clisa râncedă, ori vinul apos.

MĂRIUCA (*care e o fetiţă timidă*): Eu nu beau...

BOŢOGAN: Apoi de-aia te şi punem; că Silviu nu mai cunoaşte comina de benzină. (*Ridicându-se.*) Asta-i, tovarăşi. (*Oamenii se risipesc glumind. Boţogan vine la*

Filica.) Tovarăşe Filica, am încercat în toate chipurile, am fost şi la comitetul raional: nu putem aduce şcoala aici, nu-s copii destui.

(*Filica pleacă fără nici un cuvânt. Boţogan, surprins de această reacţiune bruscă, priveşte după ea. Când oamenii s-au risipit, iese inginerul din clădire. Tot atunci, ajunge şi Vătui cu măgarul pe care-l priponeşte*.)

Scena 10

VĂTUI: Bună ziua, tovarăşe inginer. Să vă dau situaţia barajului.

ROMULUS (*preocupat*): Du-o la birou. (*Vătui pleacă. Romulus îl opreşte*.) Ia spune, Vătui, cum o mai duci pe acolo?

VĂTUI: Cu barajul? N-aveţi nici o frică, tovarăşe inginer.

ROMULUS (*clipind*): Nu, nu dumneata personal... Cu prietenii ăia ai dumitale, barajiştii? (*Cam jenat*.) Voiam să ştiu... ţi-ajung?

VĂTUI: Apăi, n-am numai barajişti prieteni. Am şi alte feluri. Sunt binişor şi cu nişte prinţi.

ROMULUS: Prinţi? Asta ce poveste mai e?

VĂTUI: Nu-i poveste. Uite, cu prinţul Sufanuvong mă aflu bine. Nici cu Sianuk n-o duc până acum rău. Sufanuvong mă mai întreabă de sănătate şi de altele. Îmi spune planuri. Avem şi un schimb de experienţă.

ROMULUS (*serios*): Cum asta?

VATUI: Alaltăieri, când măturam în faţa barăcii, numai l-aud cum zice: — Nicolae, strânseşi apă multă; acum, de-i dai drumul la vale, poţi iriga de-a-ndragul, creşte bobuletul 'nalt. Şi eu am strâns, zice, la un fel de baraj, colo în munţi la mine, un alt soi de apă: vie. Acu-i cam tulbure, da’ ia să vezi când s-o limpezi, că-i numai bunicică de irigat tot sudul, până la Mekong. Bine, zic,

să dea Budha. Dar de ce mă întrebarăţi aşa deodată? (*Romulus nu răspunde. Vătui pleacă în clădire*.)

Scena 11

ROMULUS (*în apropierea măgarului*): O simt plecând, deşi nu mi-a spus nimic. Inevitabil. A venit şi el care o atrage, o epatează cu performanţele lui. cu aerul lui cuceritor. Ce pot face dacă sunt plicticos, fără haz? E o chestiune de structură şi structura nu se poate modifica. (*Cu o undă de umor, lui Costache*) ...Cum nu pot face din tine cal. Nu toţi oamenii cuceresc, unii se mulţumesc să repare. E micul lor eroism! Şi uite că acum nici la reparat nu mă mai pricep. S-o ţin cu sila, dar am dreptul? O iubesc, las-o să-şi joace şi ea cartea! (*Înfrigurat*.) Crezi că e bine aşa? Hm! N-o să-i spună din nou: indiferenţă, rigiditate, şi o să aibă încă un motiv să-şi scuze plecarea? Ai, mă? (*Îl mângâie*.) Ce simple sunt toate la tine. Crezi c-o să înţeleagă într-adevăr preţul plecării ei? Şi tot eu mă întorc şi spun: dar e bine să-l înţeleagă? Că nu vreau să-i taie asta din aripi, acolo unde se duce! (*Neobişnuit de pasionat*) Şi de ce să plece la urma urmei, fiindcă, pentru moment, îi e greu? Doar greutăţile verifică o căsnicie. Nu, Costache? (*Răcnind la măgar*) Înseamnă că toată căsnicia a fost şubredă şi că am greşit, luând-o. (*Se domoleşte*.) E posibil să-l iubească pe el mai mult, pentru că e fluşturatec? Cunoşti ceva şi nu-mi spui? Şi n-am măcar cu cine să mă sfătuiesc, aici primprejur. Nu ştiu cum se descurcă stăpânul tău, dar mie a început să mi se pară pustiu. Femeia asta mă face să mă simt singur şi neputincios, cum n-am fost niciodată. Să nu fiu oare bun de nimic? Să fiu lipsit de orice merit în faţa oamenilor? Am ajuns să mă reazăm pe tine? Pleacă de aici, suntem ridicoli.

(*Se aud paşi. Ca să nu fie surprins de Boţogan şi Totea, inginerul se dă după zid, şi, nereflectat, suie scara de incendiu pe acoperiş.*)

Scena 12

BOŢOGAN (*certăreţ*): De aia-s haine, să le poarte omul, şi mobile, să simtă că are casă. La tine-n casă, dacă întorci o miţă de coadă, n-are de ce se apuca.

TOTEA: Şi dacă!

BOŢOGAN (*supărat*): Apoi. nu „şi dacă”! Nu te-a scos clasa muncitoare să umbli mozolit şi să stai în păreţii goi ca buha. Ai drept la mobila cea mai bună în viaţa asta. Şi la pictura cea mai bună. Bani ai. De Tonitza să-ţi cumperi, m-ai auzit? C-acela-i bun.

TOTEA: Poate omul trăi şi fără Tomiţă.

BOŢOGAN: Poate, da. Poate dormi şi pe laviţă, se poate culca şi încălţat în pat, dacă are somn, poate face focul cu coceni şi mânca croampe cu ştevie, că-i bună la mai, şi poate ţine umblătoare în curte şi duhăni foi de călindar păpistăşesc. Aşa-i, mă! Dar acela nu-i omul nostru. Omul nostru trebuie să lucre la nivel mondial şi să trăiască mai fain ca toţi. Adineaori te auzii zicând (*imitându-l, moale*) că-i bun şi podul ăsta pentru Runcu 3. (*Aspru.*) Îi bun pentru guşteri! Dar pentru noi o să trebuiască să facem un pod de piatră şi, mai târziu, unul de marmură, cu statui pe el, să lucească. Acela-i de noi!

TOTEA (*contrariat*): Lui Dobrică i-ai spus să nu-şi facă casă.

BOŢOGAN: Tu ai înţeles asta. Că măgarul de colo a-nţeles mai bine. I-am spus să nu tragă totul la burta lui, să nu-şi facă ladă de zestre din munca ta.

TOTEA (ciudos acum pe Dobrică): Apoi... tună-se dracu şi-

n...

BOŢOGAN (*întrerupându-l*): Şi încă una. Dacă-i musai să sudui, suduie altceva, nu pe ortacii tăi. Suduie-l pe Costache, că şi-aşa nu-i pasă.

TOTEA: Îţi cam râzi de mine, Comane.

BOŢOGAN: Cu ce?

TOTEA: Cu multe. Ia, şi cu „nivelul mondial”!

BOŢOGAN (*foarte serios*): Mă, Silvie, nu-i nici un râs. Hidrocentrala asta, Runcu 3, merge aproape cu toţi parametrii la nivel mondial. Mai mult decât scoatem noi din ea, nu poate scoate nici dracu’, înţelegi? (*Romulus, de sus, e foarte atent*.) Uzura ei e minimă, iar productivitatea îi maximă. Ce să fac, dacă-i râul mic, mama lui, că dacă aş putea, l-aş umfla şi pe el.

TOTEA: Ai zis să nu înjuri.

BOŢOGAN (*amărât*): Asta-i toată boala mea, că-i râul pişpiric (*scrâşnind*) de la dumnezeu, că celelalte toate se pot ridica la nivel mondial. Inginerul nostru Mălureanu, în meseria care o are, îi foarte bun, e la nivel mondial, aşa să ştii! Nu te uita că stă în văgăuna asta, dar nu-s mulţi ca el. Şi-apoi şi tu, într-un alt fel, politic, eşti la nivel mondial. (*Totea nu înţelege*.) Ce i-ai spus tu la grof, în ’45, când te-ai dus la el, acolo în Sătmar, să-i iei moşiile?

TOTEA: Ce să-i zic? Atâta i-am zis: măăă!...

BOŢOGAN: Destul îi. Vrut-ai haina de pe el? (*Totea neagă*.) Nevasta?

TOTEA: Ba eu.

BOŢOGAN: I-ai spus, fiindcă a fost ungur?

TOTEA: Ba!

BOŢOGAN: Vezi? Îţi spun eu ce i-ai spus: măăă, până când oi fi eu jos şi tu sus?

TOTEA: Ca şi când am fi născuţi prin altă parte.

BOŢOGAN: Aşa-i. Tu ai spus în viaţa ta de un milion de ori „mă” şi de un miliard de ori; dar când ai zis atunci acel „măă!”, l-ai zis la nivel mondial, că l-ai zis şi pentru alte

milioane de oameni. (*Îl apucă de umeri pe Totea, ca pe un fiu.*) Silvie, tu să ai încredere în mine. Ori n-ai?

TOTEA: Ba, aş avea... (*Hotărându-se să-şi lichideze reticenţa.*) Îi drept că te-or pedepsit amu trii ani?

BOŢOGAN (*scărpinându-se în cap*): Asta te doare pe tine? Am spart un geam, atâta a fost tot. Mi-au dat o amendă, c-am meritat-o.

TOTEA: De ce l-ai spart? Erai bat?

BOŢOGAN: Ba treaz. La un ghişeu, la o poştă. Era găurica aceea prea jos. Apoi, mi-a venit nu ştiu cum, aşa... Zic: puneţi-o mai sus, c-a sosit vremea să poată sta omul de vorbă cu spinarea dreaptă, nu gîb. Şi-i trăsei un pumn. Au şi schimbat-o... Când a fost la amendă, gândii: — „S-a dus, se sparse, da-mi plăcu cum mă arse”... (*Îl vede pe Vătui prin curte.*) — Mă, Nicolae, te-ai întâlnit cu soţia lui tovarăşul inginer?

VĂTUI: M-am întâlnit.

BOŢOGAN: Şi nu ţi-a spus nimic? Că te căuta.

VĂTUI: Nimic. (*Se duc toţi înspre fund.*)

BOŢOGAN: Îi cam şoadă treaba!... (*Ies.*)

(*Filica apare, îl vede cu surprindere pe Romulus coborând de pe casă, se fereşte de el şi, când rămâne singură, vine la Costache.*)

Scena 13

FILICA (*în mână cu o hârtie; cu o mare exaltare*): Nici un gest, nici un gest din partea lui, nimic. Se consideră aşa de sigur pe el, pe mine? Nu simte că sunt în stare să-mi iau lumea în cap, să termin odată cu viaţa de aici pentru totdeauna? Să progresez sau să mor!? Ştii ce înseamnă să stingi lampa în fiecare seară cu sentimentul că n-ai realizat nimic, şi că toate cunoştinţele tale de pedagogie, economie agricolă şi

agrobiologie, stau ca nişte borcane de compot care prind floare? Şi doar am o meserie atât de nobilă, Costache, să educ. Dar pe cine? El m-a temperat în tot şi-n toate. De câte ori spun unul străin 10 mii de kW, el spune 6 mii. N-are simţul grandiosului, al lumii mari, ca celălalt. Să fi avut un milion de kW, aici, puteam sta, era un spectacol măreţ din care făceam parte! Cum poate fi aşa de ticăit cineva? Celălalt, mai puţin muncitor, s-a realizat, s-a distrat. Şi el stă ca un bleg. Şi mă ţine priponită şi pe mine. (*Dându-şi seama că măgarul e priponit*.) Nu te supăra, dar noi oamenii avem alte ambiţii!... Nu mi le-a luat la serios! Trec anonimă prin viaţă. O singură dată am fost pomenită şi eu în „Gazeta învăţământului”, poftim, citeşte. Şi am vrut să revoluţionez şi eu şcoala! Ştii ce e cumplit, Costache? (*Disperată*.) E omul cel mai bun din lume! Nici nu pot îndrăzni să-l compromit, plecând de aici, să-i fac vreun rău. Ar fi distrus, n-ar mai putea munci la cel 6 mii de kW ai lui. Dar atunci încotro s-o apuc? Îmi trebuie o şcoală, o sală de concert, un mediu! Bărbatul ăsta, cu calmul şi cumpătul lui, mă face singură şi neputincioasă cum n-am fost niciodată. (*Reproduce exact fără să ştie întrebările lui Romulus*.) Să nu fiu oare bună de nimic? Să fiu lipsită oare de orice merit în faţa oamenilor? Ah, îmi vine să mor! (*Măgarul s-a apucat să roadă ziarul. Se aud paşi*.) Am uitat să-ţi aduc şi zahărul. Ţi-l trimit. (*Îi zâmbeşte amar şi se eschivează, în timp ce Boţogan se apropie, culege ziarul, mută măgarul şi pleacă*.)

(*Acum traversează curtea Măriuca Sas, şi imediat apare şi Remus cu o mână bandajată*.)

Scena 14

REMUS: Au! (*Măriuca se opreşte*.) Au! (*Măriuca vine la el*.) Caut un înger sau o infirmieră. Nu cunoşti pe cineva care ar putea să-mi dea un ajutor pe acest pământ?

MĂRIUCA: Ia loc, te rog. (*Îi desface bandajul*.) Dar nu e nici o rană.

REMUS: Probabil s-a tras undeva mai în adânc şi mă pârjoleşte. (*Întâi, Măriuca e gata să creadă. Apoi, văzând că e glumă, se retrage*.) Mă rog, nu e nimeni cu primul ajutor aici?

MĂRIUCA (*sfioasă*): Eu sunt cu primul ajutor. Dar nu ştiu ce vrei.

REMUS: Ce vreau?

„Aş vrea să nu mai stai
pe gânduri totdeauna,
să râzi mai bine şi să-mi dai
(*mai timid ca de obicei*)
o gură, numai una”.

MĂRIUCA (*speriată*): Ce?

REMUS: Nu mie, lui Eminescu.

MĂRIUCA: De ce vorbeşti aşa cu mine?

REMUS: Mai frumos decât în versuri, cum vrei?

MĂRIUCA: Îmi spui nişte cuvinte care nu cadrează. Nici nu mă cunoşti.

REMUS: Păi asta încerc. De ce mă opreşti să spun o dată adevărul? O dată nu-i mult. Umblu de ani de zile după o fată adevărată, ca un nomad. Mâine sau poimâine sunt obligat să mă călătoresc din nou. (*Nu mai glumeşte decât pe jumătate*.) Dar mă jur pe focul olimpic că dacă aş putea să ating aceste buze aş arunca de pe acoperiş, în bazinul de liniştire, cartea mea de căpătâi, care e „Mersul trenurilor” şi aş rămâne aici.

MĂRIUCA: (*cu compasiune*): Îmi pare rău pentru dumneata.

REMUS (*cu un patetism comic*): Nu vrei să mă crezi?

MĂRIUCA: Ştiu că unii bărbaţi profită de încrederea fetelor şi pe urmă le fac rău. Vorbesc cam ca dumneata şi câte una, dacă e năroadă, ascultă. Şi poate s-o păţească.

REMUS: Cum?

MĂRIUCA: Rămâne gravidă şi trebuie să meargă să-şi facă raclaj. Ceea ce e urât. (*Remus e stupefiat*.) Eu nu înţeleg cum poţi crede un om care ştii că nu te iubeşte — fiindcă asta se vede, nu-i aşa? Eu mă aştept la o singură iubire, pe toată viaţa. Şi nu prea eşti dumneata aşa ceva. (*Pleacă*.)

REMUS (*cu regret*): Minus patruzeci de puncte. (Ia amărât din punguţa de zahăr, adusă pentru măgar.) Serveşte, Costache!

CORTINA

TABLOUL 4

(*În curtea centralei stau de vorbă, într-un colţ, Filica şi Remus. Cine i-ar vedea, ar zice că se înţeleg de minune*.)

Scena 1

FILICA (*într-o tensiune mocnită*): Aşadar, te-ai hotărât pentru mâine dimineaţă?

REMUS: Îţi pare rău?

FILICA: Nu plecarea mă indispune, ci aerul că ieşi dintr-un fund de lume întunecos, pe care-l laşi pentru totdeauna în urmă. Plecările sunt plăcute, părăsirile sunt groaznice. Bineînţeles, pentru părăsiţi.

REMUS: Ai fi vrut să mai stau?

FILICA (*enervată*): Nu înţelegi că e totuna dacă în loc să pleci mâine, pleci poimâine, cu acelaşi sentiment că

scapi? E aşa de greu de priceput? Una e să pleci la un examen sau un concurs, ca să învingi, şi alta e să pleci zicând „În fine”!

REMUS: În fine: am priceput.

FILICA: Nu râde! Excursionistule! Tu nu cunoşti picătura de moarte pe care ţi-o lasă aici cei ce merg să-şi continue într-altă parte viaţa. Când s-a demontat şantierul şi au început să plece ultimele butoaie cu motorină, scurgându-şi rămăşiţele în praf, şi praful se aşeza să le acopere, şi pe urmă, când au zornăit ultimele căruţe cu fier canelat supranormativ şi ultimele şipci gălbui de cofraje (exasperată că nu poate comunica) ...Ah, sunt sentimente pe care un bărbat nu le poate înţelege! Mai ales când e şi victorios. Spune, lumea asta interioară de ce nu vă străduiţi nici unul s-o cunoaşteţi mai de aproape, s-o valorificaţi?

REMUS (*dezolare comică, totuşi dezolare*): Eu m-am cam străduit, dar crezi că se lasă?

FILICA (*fără să-l ia în seamă*): Are atâtea modulaţii, care toate intervin în fiecare vorbă şi gest al nostru.

REMUS: Nu asta mă incomodează.

FILICA (*privindu-l ca pe un fenomen*): N-ai avut niciodată sentimentul părăsirii? Nu, să nu faci vreun joc de cuvinte sau vreo glumă acum!

(*Se apropie Romulus şi Boţogan*.)

REMUS (*serios, dar într-o formă derutant de zâmbitoare*): Îl experimentez mâine dimineaţă. (*Când Romulus e lângă ei*.) Mai ales că nici soţul tău nu şi-a exprimat entuziasmul să mai rămân.

FILICA (*încordată*): Mă mir. Tocmai acum, când se pare că l-ai învăţat să se suie pe acoperiş?

(*Toţi trei bărbaţii se privesc miraţi. Filica pleacă. Încordarea persistă*.)

Scena 2

REMUS: (*ca să învioreze atmosfera*): Ştiţi care e deosebirea între un crocodil? Nea Comane! Vere! Mi-a spus-o un american la Roma. Nu ştiţi: e mai lung decât verde, fiindcă verde e pe spate, iar lung în tot timpul anului. (*Tăcere penibilă*.)

BOŢOGAN: Să vă spun şi eu o cimilitură: ştiţi cât fac doi cu unu? (*Are o figură hâtră, de om care urzeşte ceva*.)

REMUS: Stai să mă gândesc. Asta e aia cu...? Nu! Eu o ştiam altfel. Doi... cu unu... stai că era nostimă, în tot cazul.

BOŢOGAN: Tovarăşe inginer!

ROMULUS (*circumspect*): Depinde. După teoria grupelor a lui Galloi şi Abel poate da soluţii variabile, în funcţie de...

BOŢOGAN: N-o ştiţi. Să v-o spun eu. (*Serios*.) Doi şi cu unu fac trei. (*Pleacă spre clădire. Înainte de a intra*) Cel puţin după capul nostru.

(*Romulus şi Remus merg în tăcere şi s-aşază pe banca din fund*.)

Scena 3

REMUS: N-ai treabă astăzi?

ROMULUS: Merge „râşniţa” şi fără mine.

REMUS: M-am simţit destul de bine aici.

ROMULUS: Mă bucur.

REMUS: M-am simţit ca în familie. Cred că îţi mai aduci aminte cum era în familie la noi, că tot ai stat vreo câţiva anişori. Şi nu răi.

ROMULUS: Am stat, am muncit, am meditat toată

familia...

REMUS: Norocul nostru.

ROMULUS: M-am calificat şi acum furnizez familiei energie electrică la preţ redus. Şi altor rude satisfacţia de a nu fi ingineri.

REMUS: Bravo. Cred că nu-mi faci nici o vină din faptul că ies câştigător la concursuri.

ROMULUS: Nici o vină. dar nu-mi mai spune „bravo”, fiindcă eu nu concurez în faţa ta. Mi-ai mai spus de câteva ori.

REMUS: Încurajările te descurajează? (Boţogan ascultă conversaţia de la ferestruica de sus.)

ROMULUS: Nu, dar eu nu ţin decât la recordul de a funcţiona zilnic fără variaţii. (*Cu sarcasm foarte fin, atât de fin încât nici nu pare sarcasm*.) ...ca o piesă mecanică. Transformatorul acesta nu poate fi stimulat cu un bravo. Cel mult, Costache poate. Şi alţii ca el.

REMUS (*atins*): Cam aşa vorbesc şi fetele bătrâne despre feciorie, cum vorbeşti tu despre îndeletnicirile tale.

ROMULUS: Ce să fac dacă nu nuntesc în fiecare zi, ca tine. (*E comprimat, la culme*.)

REMUS: În tinereţe mai aveai un pic de umor.

ROMULUS: Probabil ca a rămas în vreo teză de matematică, pe care mi-ai luat-o tu din greşeală. Reţine-l, că n-am nevoie de el aici.

REMUS: Chiar aşa să te fi sălbăticit? Acum pricep de ce nu mi-ai povestit convorbirea cu ursul: era intimă. Între urşi.

ROMULUS: Singurul contact cu umanitatea, pentru mine (*subliniat*) şi nevastă-mea, eşti din fericire tu. Poate e cazul să-ţi mulţumesc pentru această rodnică influenţă. (*Se ridică*.)

REMUS (*ridicându-se şi el*): Ea însăşi a recunoscut că-i întreţin imaginea unei lumi mai aerisite decât Runcu 3 al tău, aşa că primesc mulţumirea.

(*Romulus are o mişcare ca şi când ar vrea să-l pălmuiască, dar se reţine şi pleacă. Remus rămâne zâmbind. Peste o clipă apare lângă el Boţogan*.)

Scena 4

REMUS: Ce, ai venit să mă întrebi şi tabla înmulţirii?
BOŢOGAN: Ba tot la adunare am rămas încă. Nu-mi ies nişte socoteli.
REMUS: Du-te la inginer să te mediteze.
BOŢOGAN: Mai am timp. Ai cărţile aici? Nu facem un şeptic?
REMUS (*surprins*): Facem. (*Scoate cărţile, fierbând încă de ciudă din cauza discuţiei*.) Domnule, asta e prea mult: l-am ţinut, i-am îmbrăcat, l-am hrănit.
BOŢOGAN: Pe cine?
REMUS: Pe văru-meu. Si acuma îşi închipuie că e regele ostrogoţilor...
BOŢOGAN: Taie!
REMUS (*tăind cărţile*): Şi ia nişte atitudini de ai zice că nu conduce un flecuşteţ de hidrocentrală de mâna a zecea, ci Bratskul sau Valea Tennessee. Am fumat hidrocentrale de-astea cu duzinele, dar erau alţi oameni. Şi alt utilaj, ce să mai vorbim!
BOŢOGAN: Şi mai ce? Spune, că mă interesează.
ROMULUS: Domnule, numai în Suedia. Păi ce utilaj am văzut acolo! (*Aruncă o carte*.)
BOŢOGAN: Există şi la noi. (*Aruncă şi el. Se va arunca câte o carte la fiecare replică, din ce în ce mai tare*.)
REMUS: Da. Dar ei fabrică singuri turbine.
BOŢOGAN: Am început să fabricăm şi noi!
REMUS: Transformatori.
BOŢOGAN: Fabricăm transformatori!
REMUS: De când?
BOŢOGAN: De curând!

REMUS: Ei n-au linii de 110, au mai mari.
BOŢOGAN: Le mărim şi noi!
REMUS (*aruncând cu năduf cartea*): Ei au centrale subterane.
BOŢOGAN (*tăind cu cartea lui*): Construim şi noi acum!
REMUS (*nemaiştiind ce să arunce*): Eu am asul!
BOŢOGAN (*imperturbabil*): La sărituri? Nu cred. (*Aruncă o carte şi ia potul.*) Eu am atu-ul: culoarea de roşu! Ajunge pentru astăzi. (*Îşi aprinde o ţigară.*) Ce vream să te-ntreb: ai primit banii?
REMUS: Care bani?
BOŢOGAN: Cecul pe care ţi l-am trimis. Nu l-ai primit? Mă mir. Ştiu că poşta suedeză funcţionează foarte bine.
REMUS (*intrigat*): Ce bani, nea Comane?
BOŢOGAN: Ei, nu mai întreba atât. Cine te-a trimis acolo? Nu te-am trimis eu? (*Remus cască ochii.*) Şi cu Vătui? Şi cu Totea? Şi cu inginerul Mălureanu? Ia spune!
REMUS: Ce glumă e asta?
BOŢOGAN: Nici o glumă. Încă Vătui, din când în când, striga, de la el, de la Coada Ţapului: „Hai Mălureanu! Mai sus Mălureanu!” Am vrut să-l trimitem pe Totea, dar Totea era ocupat să ungă rotorul Pelton, aşa că te-am trimis pe tine. N-ai auzit cum strigam? Ori eşti fudul de urechi?
REMUS: Mi-oţi fi dat şi de mâncare?...
BOŢOGAN: Aia ţi-ai agonisit-o singur, dar în Suedia noi te-am trimis, să sari înalt.
REMUS: 2,02.
BOŢOGAN: N-ai sărit 2,02, ai sărit 1,99. (*Remus se schimbă la faţă.*) Şi chiar dacă ai fi sărit 2,02, fiule, e puţin. Nouă nu ne trebuie jumătăţi de rezultate, că noi aicea, cu Mălureanu ăsta al doilea, nu dăm jumătăţi de rezultate. Te-am trimis să sari mai zdravăn, la nivel mondial. N-ai făcut ispravă. Acuma ne mai şi trişezi cu trei centimetri. „Las că urşii din Runcu nu mai ştiu el de atletism” — aşa-i? Şi apoi cu cantonamentul cum e?

REMUS (*zăpăcit*): Cum e?

BOŢOGAN: Nu spuneai că trebuie să pleci în cantonament, că n-ai timp de noi? De ce nu spui mai bine că ţi s-a desfiinţat unitatea şi că pentru transfer ţi se cere să-ţi termini şcoala şi să-ţi faci practica? Şi că ai venit să vezi dacă nu-i vreun rostuleţ pe aici. Şi acuma vrei să pleci ca un matador, să nu te descopere cineva. Aşa-i, fiule? Astea-s cărţile care le ai în mână? (Strânge.) Apoi dă-le încoace, şi apucă-te de celelalte, că vine vremea să nu mai poţi nici perfora biletele de tramvai dacă nu eşti doctor în filozofie, mă auzi? (*Se ridică*.) Îi un pic de glumă în ce-ţi spun, da' nu mult! (*Îl bate pe umăr, mai afectuos*.) Hai, şi te-om ajuta, tovarăşe campion. Da' şi tu să-l ajuţi pe Totea să sară mai mult ca tine. (*Clipind din ochi, ca un fals şmecher*.) E bine? (*Pune degetul la buze*.) Şi vorba! (*Pleacă la treaba lui*.)

(*Remus rămâne desfiinţat pe bancă. Cu o agitaţie supremă în privire, vine Filica. Trece pe lângă măgar — care nu se vede în scenă, dar se presupune alături — şi îi spune două vorbe în fugă*).

Scena 5

FILICA (*lui Costache*): M-am hotărât! Fie ce-o fi! Merg cu el. (*Vine în dreptul lui Remus, care încearcă, penibil, să-i zâmbească*.) Ascultă Remus, îţi vorbesc de la om la om. Ştiu că ai o mulţime de relaţii, că eşti cunoscut peste tot şi apreciat. (*Cu o mică amărăciune*.). Cine e mai cunoscut decât sportivul? Ajută-mă să ies din acest impas, să-ncerc să-mi fac o altă viată. Mă ajuţi?

REMUS (*o priveşte cu un zâmbet prostit pe faţă*): Eu? Să te ajut?

FILICA: N-am să te incomodez, îţi promit. Nu vreau nici să

merg odată cu tine, nici să stau cu tine.

REMUS (*cu gândul dus*): Nici să stai, nici să mergi?! Atunci cum?

FILICA: Vorbesc serios. E vorba numai să-mi asigur o bază...

REMUS (*tot aşa*): Bază? Sportivă?

FILICA (*un moment nu ştie ce să creadă, apoi*): Pentru canto... pentru conservator. Cred că e momentul suprem să încerc. Aş vrea să concurez. (*În chiar acest moment măgarul rage scurt*.) Ce e asta?

REMUS (*fără să-şi dea bine seama ce spune*): Concurenţa.

FILICA (*a îngheţat. Cu vocea cea mai adâncă, cea mai tragică, îi spune*): Cum?... Cum îţi permiţi? (*Această voce îl trezeşte pe Remus*.)

REMUS: Uite, verişoară... care e situaţia...

FILICA (*ulcerată*): Îţi îngădui să-ţi baţi joc de mine ca de ultima provincială? În plimbările alea multe în care ai fost, n-ai reuşit să devii încă om? Ce-ţi închipui, că dacă sari doi metri ai dreptul la orice? Mai vorbeşti de stil! (*Remus, disperat, arată în direcţia măgarului*.) Nu-i vorba de spiritele îngrozitoare pe care le-ai făcut cu singurul lucru de care eşti mândru: cu picioarele. E vorba că refuzi şi tu în mod brutal să mă iei in serios, că nu-mi dai sprijinul pe care ţi-l cer şi fără de care mor în această colivie. (*E mişcată profund, aproape de plâns. De sus, Boţogan o urmăreşte*.) Spui prostii înadins, crezi că nu-mi dau seama? E o răspundere pe care o respingi, asta este. (*Pleacă spre ieşire*.)

REMUS: Eu... mai degrabă... (*O însoţeşte*.)

FILICA (*frântă*): Credeam că vă antrenaţi şi din punct de vedere moral. Mi-ai făcut răul cel mai mare pe care îl poate face un om altuia: mi-ai deschis orizontul şi acum îl gâtui. Lasă-mă! Du-te!... (Remus a apucat să iasă, când apare Vătui.)

Scena 6

VĂTUI: Tovarăşă inginer, aţi avut să-mi spuneţi ceva?
FILICA: Dumitale? Nimic. (*Dându-şi seama că a fost prea aspră*.) Drum bun. Cât faci până sus?
VĂTUI: Nu merg sus. Mă duc la vale, să-l dau pe Costache.
FILICA: Cum să-l dai?
VĂTUI: Aşa. Îl dau la nişte neamuri care le am la câmpie, să le ajute.
FILICA (*speriată*): Îl dai de tot? (*Vătui dă din cap*.) Şi când pleci? Acum? (*Vătui dă din cap*.) Şi nu-l mai văd pe Costache? (*Vătui face din cap: deh*!) Nu-l mai văd? (*Nu-i vine să creadă. Rămâne înţepenită, incapabilă să mai scoată un cuvânt*.)
VĂTUI (*îşi face rost de un băţ şi spune simplu*): Hai, Costache. Şi mulţumim pentru cuvântul bun. (*Iese*.)

Scena 7

Filica rămâne singură. În starea de exaltare în care e, nemaiştiind ce să faci, bâjbâie cu mâinile şi ajunge la staţia de transformatori. Vede firma ameninţătoare. Deschide uşa, păşeşte înăuntru. Se apropie de câmpul transformatorului. Boţogan, care a urmărit-o, dispare de la fereastră. Filica îşi fâlfâie rochia pe lângă transformator, se înalţă, se întinde, intră în zona mortală. Un minut. Apoi, complet răvăşită, Filica se depărtează de transformator, îl ocoleşte pe al doilea, iese împleticindu-se şi tremurând din tot trupul, închide uşa şi cade cu spinarea pe grilaj. Când ridică ochii, îl vede la ferestruică pe Boţogan. Acesta începe să zâmbească.

BOŢOGAN (*cu o veselie cam verde, dar, până la urmă, tonică*): Nu-i chiar aşa de uşor, tovarăşă Filica. S-a-nvăţat de nu mai vine nici când o chemi... (*Îi zâmbeşte*

mereu.) ...afurisita.

(Filica îl mai priveşte o dată zâmbetul optimist şi se târăşte spre ieşire.)

BOŢOGAN: Stai puţin, te rog. (*Pleacă de la ferestruică şi coboară în curte. În mână are articolul din „Gazeta învăţământului”, sfârtecat de măgar. I-l întinde*.) N-am putut citi decât jumătate. Păstraţi-l, că e fain. (*Filica îl ia şi fuge afară. Imediat ce a ieşit Filica, apare foarte supărat Romulus*.)

Scena 8

ROMULUS: Ce s-a întâmplat? Cine a oprit generatorul? Dumneata de ce eşti jos şi nu eşti în camera de comandă?
BOŢOGAN: Acum am coborât.
ROMULUS (*privindu-l ca pe un mincinos*): Tovarăşe Boţogan! Ai fost văzut jucând cărţi acolo în timpul serviciului. Cine a rămas sus?
BOŢOGAN: Tovarăşul Totea.
ROMULUS: Totea? (*Revoltat*.) Pe Totea îl laşi dumneata la tabloul de comandă? Ce se pricepe Totea?
BOŢOGAN (*calm*): Se pricepe destul de bine. Doar a lucrat şi la montaj.
ROMULUS (*energic*): Nu-i calificat în această specialitate.
BOŢOGAN: Asta-i altceva. S-a tărăgănat calificarea lui. De mult trebuia pus la examen. E o vină a dumitale.
ROMULUS (*înfuriat*): N-o întoarce! Ce examen? Nu vezi ce examen dă?
BOŢOGAN: N-a oprit el. Eu am oprit.
ROMULUS (*crâncen*): De ce, tovarăşe Boţogan?
BOŢOGAN: S-a produs o avarie la ventilul de admisie. O să se repare.

ROMULUS (*cu perplexitatea disperării*): Dumneata ştii foarte bine, tovarăşe Boţogan, că in afară de întreruperile planificate periodic, instalaţia nu s-a mai oprit de luni de zile. S-a oprit acum, sub mâna dumitale. (*De încordare, îşi caută cuvintele*.) Cum numeşti dumneata această împrejurare? Eşti marxist, n-ai să-i spui ghinion, sper. Atunci? (*Boţogan tace*.) După controlul meu, nu există nici un simptom obiectiv care să fi dus la întrerupere. Eşti foarte întreprinzător în politică, tovarăşe Boţogan. Aş fi mulţumit dacă ai acorda tot atâta atenţie instalaţiei la care lucrezi şi dacă ţi-ai cântări mai bine răspunderile! (*Boţogan e cât pe aci să replice, dar se abţine*.) Iată, va să zică, de ce mă izolez şi mă abţin de la toate, cu unicul scop ca Runcu 3 să meargă bine! Ca să-l dea peste cap o clipă de neatenţie a dumitale. Îţi mulţumesc, tovarăşe Boţogan! Mi-ai făcut un dar neaşteptat! (*Profund deprimat*.) Te felicit! Îmi năruieşti, din uşurinţă, unul din idealurile existenţei mele inginereşti, dacă ştii ce e asta. (*Pleacă încet spre clădire*.)

BOŢOGAN: Tovarăşe inginer! (*Romulus se opreşte. Boţogan, cu o voce albă, aparent fără nici o semnificaţie, ca un prost care a învăţat o lecţie*.) Când apa din lac scade, trebuie drămuită cu economie, să nu rămânem fără ea, dimpotrivă, când creşte, trebuie folosită, fiindcă altfel se ridică şi curge prin deversor, ceea ce înseamnă o pierdere de energie utilă.

ROMULUS (*se uită la el mirat*): Ce e asta? Dumneata îmi explici mie principiile exploatării raţionale a lacului?

BOŢOGAN (*imperturbabil*): Când, de pildă, o maşină, fiind în sarcină, declanşează întrerupătorul automat al generatorului, (*uşor accent*) energia nemaiconsumîndu-se, se poate ajunge la supraturaţie şi maşina e în pericol să se deterioreze. Asta am vrut să vă spun.

ROMULUS: Asta ştiu. Ce legătură are?

BOŢOGAN: Apăi... când o să ştiţi şi ce legătură are, o să

fiţi un inginer minunat. (*Intră liniştit în clădire, Romulus rămâne stupefiat.*)

CORTINA

ACTUL III

TABLOUL 5

Peste alte câteva zile. Locul cu banca s-a mai înfrumuseţat puţin. În apropierea priponului măgarului a apărut un şezlong.

Romulus străbate singur curtea, vine înspre bancă ca pentru a medita în linişte, dar, cum nu e sigur că nu va fi deranjat, aruncă o privire rapidă împrejur şi începe să suie scara spre acoperiş. N-a ajuns prea departe, când e strigat de Boţogan.

Scena 1

BOŢOGAN: Nu-i nici un pericol, tovarăşe inginer.

ROMULUS: Ce pericol?

BOŢOGAN: De foc. (*Romulus coboară*.) Sau dacă este, trebuie să mai iei pe cineva cu dumneata. Singur nu-l stingi.

ROMULUS (*ajuns jos*): Ce s-a întâmplat, tovarăşe Coman? De ce mă cauţi?

BOŢOGAN: Să mai vorbim, tovarăşe Romulus. Vream să spun ce-a păţit Niţulescu ieri cu soacră-sa. Nu sunt în tură acum.

ROMULUS (*revenind rece şi rezervat*): Eu sunt, şi afară de asta, tovarăşe Boţogan, întâmplarea cu soacra lui

Niţulescu nu mă interesează.

BOŢOGAN (zâmbind): S-o luăm metodic atunci, ca intelectualii. Punctul întâi: dumneata spui că eşti ocupat, dar te urcai pe casă.

ROMULUS (*prins*): Vream să fiu singur. Nu-mi dai voie?

EOŢOGAN: Punctul doi: Niţulescu trăieşte în această colonie. Şi soacra lui tot aşa.

ROMULUS: Se poate. Dar nu văd de ce m-aş amesteca în viaţa lui acum.

BOŢOGAN: Ai dat la amândouă punctele acelaşi răspuns, tovarăşe: „Vreau să fiu singur”, „de ce m-aş amesteca?” Din cauza asta erai să rămâi singur de-a binelea acum câteva zile.

ROMULUS (*cu mai multă bunăvoinţă*): Tovarăşe Coman, nu văd întrucât te priveşte viaţa mea personală. Cred că nu avem dreptul să ne amestecăm în intimitatea şi în bucătăria altora. Da, e adevărat că am trecut printr-o strâmtoare, dar lucrul acesta ne priveşte exclusiv pe nevastă-mea şi pe mine. Şi nu văd în nici un caz cine ţi l-ar fi putut comunica dumitale.

BOŢOGAN: Poate Costache.

ROMULUS (*rămâne foarte surprins, apoi*): Eu nici în viaţa interioară a soţiei mele nu mă amestec decât până la o anumită limită. Cu ce temei aş face-o? Pentru că sunt diplomat al Politehnicii din Bucureşti? Cu atât mai puţin mă amestec la oamenii ceilalţi, care, după ce îşi îndeplinesc în mod exemplar o sumă de sarcini aici, au şi ei dreptul să fie lăsaţi în pace acasă la ei.

BOŢOGAN: Ba te amesteci, tovarăşe inginer, dar mai mult rău faci. Cum te-ai apuca de îndrăgit pe cineva şi l-ai întărâta, şi pe urmă l-ai lăsa.

ROMULUS: Ce vrei să spui?

BOŢOGAN: Dumneata crezi că oamenii nu se uită să vadă ce faci? Dacă nu pe fereastră, de-a dreptul, se uită cu coada ochiului să-nveţe de la dumneata cum să-şi ducă traiul şi cum să se poarte în lume. Înainte se fura de la

meşter meseria, acum încearcă să-ţi fure un meşteşug care nu se ia numai din Politehnică. Şi dumneata ce le arăţi? Indiferenţă. Indiferentă învaţă şi ei. Încep să se ţină mai departe unul de altul, fiindcă te mită pe dumneata. Şi atunci se face pustiul ăsta de care vă tot plângeţi, şi care e opera dumitale.

ROMULUS (*incredul*): Spui că mă imită. Eu nu beau; ei de ce beau atunci?

BOŢOGAN: Pentru că ei, abţinerea asta a dumitale de la băutură o iau ca răceală; şi apoi orice, dar răceala n-o suferă uşor. Pentru ei băutura e acea apropiere care n-o capătă de la dumneata; atunci îşi spun lucrurile pe care nu le asculţi dumneata. Aşa că, iacă, eşti vinovat şi dumneata că beau.

ROMULUS: Dar mi se pare că sunt conducător de uzină, nu popă, să ascult confesiuni.

BOŢOGAN: Ba, dacă-i nevoie, fii şi popă! (Râzând.) Că tot e biserica departe. Ai de ţinut loc de toate. Vorba aia: de la Dumnezeu mai puţin, şi de la noi mai mult.

ROMULUS: De ce nu te faci dumneata atunci, că eşti politic?

BOŢOGAN: M-oi face şi eu poate o dată. Dar acum eu îs ca şi ei, într-un fel, la ştiinţă şi cultură, încerc să mă fac ca dumneata. De la mine pot lua un sfat, dar de la dumneata iau model, înţelegi-mă? Că mai toţi asta visează, să ajungă, ei sau copiii lor, ingineri. Aşa că, ori te amesteci, ori nu te amesteci, eşti amestecat cu ei, ai de grijă! Răspunzi şi dumneata de cum cresc ei, ce-ţi închipui. Politica asta e şi pe spatele dumitale, tovarăşe Romulus.

ROMULUS (gânditor): M-am abţinut ca să nu creez grupuri.

BOŢOGAN: Ştii când se creează grupuri? Când oamenii n-au o ţintă şi sunt lăsaţi pe seama lor. Atunci fiecare are vaca lui, copilul lui... şi se ceartă. Cum le dai o însufleţire pe care s-o înţeleagă, îşi lasă toţi şi cămăşile

de pe ei şi vin una. Dumneata, dacă nu-i însufleţeşti, apoi răspunzi şi de certurile dintre ei!

ROMULUS (*încălzit*): Însufleţesc!? Ce să fac dacă nu mai construim la Runcu 3? Ce se mai poate face pentru socialism aici?

BOŢOGAN: E de o sută de ori mai uşor pe un şantier, tovarăşe inginer. Problema e ce te faci când rămâi cu paisprezece oameni, sau singur, cum e Vătui? Atunci să te văd. Atunci te verifici cu adevărat.

ROMULUS: Şi Vătui? Ce face?

BOŢOGAN: Mult! Acolo sus, măcar că e singur, fără nimeni împrejur, el stă în legătură sufletească cu toată lumea care construieşte socialismul, până în Coreea. Înţelegi? Dumneata poţi să te spargi muncind la făcut piatră cubică pentru o şosea şi să fii în rânza dumitale mai puţin comunist ca Vătui, care numai şade şi se uită dacă nu scade apa. N-ajunge că dai ajutor cu hârleţul la sfatul din Galba dacă nu şi înţelegi pe dinăuntru de ce l-ai dat şi cui. Şi dacă îi mai faci şi pe alţii să-nţeleagă. Asta e o muncă! Ia, şi-n chestia cu fierul vechi, de care te fereai şi te supărai: dumneata îmi dai zece tone de fier vechi? Mulţam frumos, îi bun, dă-l încoace. Dar dacă îmi dai zece oameni care îmi dau câte o tonă de fier vechi, atunci de două ori mulţam, îi şi mai bun! C-atunci nu mai e fier simplu, îi magnet. Pricepi, tovarăşe inginer? Atâta-i!

ROMULUS (foarte gânditor): Înseamnă că eu întreţin o falsă...?

BOŢOGAN: Na, bine c-am curăţat şi treaba asta. Am dat şi măgarul de aici, că era cam răpănos, nu se potrivea cu vremea. Pe vărul dumitale, eu l-am ţinut să mai stea, să ştii. Vreau să facem un teren de tenis.

ROMULUS: Tenis? Pentru oameni?

BOŢOGAN: Ba nu, pentru bursuci. Ei poate ar juca mai bucuros popici, cum au apucat, dar nici de tenis nu le-o cădea nasul. Or fi ştiut lorzii ăia ce joacă, iar noi trebuie

să reuşim mai bine ca ei, că avem mina mai ageră. La cooperativă facem autoservire.

ROMULUS: La Runcu?

BOŢOGAN: La Runcu. (Zâmbind.) Că la Coada Ţapului Vătui are. Tovarăşa Tiţa n-o să-şi mai îndulcească degetele prin zahărul oamenilor.

ROMULUS: Ai prins-o?

BOŢOGAN: Ba de prins n-am prins-o... Şi chiar de aia vream să vorbesc cu dumneata, s-o sondezi puţin, azi, când vine la Dobrică.

ROMULUS (*privindu-l iscoditor*): De ce chiar eu?

BOŢOGAN: E un lucru mai delicat, trebuie fineţe. E primul ajutor pe care ţi-l cer personal pe linie politică. (*Romulus dă din cap că acceptă*). Şi mai am un punct şi am terminat. (*Scoate din buzunar o şopârlă*.) Dă-i soţiei dumitale şopârla asta. Şi spune-i că ai prins-o dumneata.

ROMULUS: De ce?

BOŢOGAN: Ca să se distreze. Îi nevoie. La femei le place să se joace.

ROMULUS (*luând şopârla*): Iartă-mă... dumneata m-ai învăţat să mă amestec în familiile altora. Vrei să-mi spui, de ce te certi cu nevasta dumitale mereu?

BOŢOGAN: De drag, tovarăşe inginer. Unde nu-i ceartă, nu-i nici dragoste. (*Dar apoi mai serios*.) Şi pentru că pretinde că noi n-avem medici buni, la nivel mondial. Şi că trebuie să meargă cu băiatul în altă ţară să-l opereze, proasta!

ROMULUS: Dar ce are copilul?

BOŢOGAN: Inimă albastră. Ca Iorzii. Îi găurit peretele inimii şi trebuie cusut, cam urgent. Uite-o pe tovarăşa Victoriţa că vine. Eu plec. Noroc bun! (*Aluzie? A plecat. Victoriţa intră. E o femeie frumoasă, cu un marcat rafinament popular*.)

Scena 2

VICTORIŢA: Bună ziua. domnule inginer!
ROMULUS: Bună ziua, tovarăşă Victoriţa!
VICTORIŢA: Îmi pare bine că vă văd.
ROMULUS: Şi mie îmi pare bine, tovarăşă Victoriţa.
VICTORIŢA (*provocator*): De ce? Tovarăşe inginer?
ROMULUS: Vroiam să vorbesc cu dumneata ceva. (*O priveşte cu foarte multă atenţie spre banca scaunele din fund. Văzându-le, Victoriţa are o surpriză plăcută şi icneşte. El o invită să ia loc.*)
VICTORIŢA (*aşezându-se*): Aurică e aici? (*A spus-o tainic? Complice? Romulus nu răspunde imediat. Şi nu răspunde deloc. Se aşază, o priveşte lung în ochi. Ea îi susţine privirea. Apoi el, învingându-şi o jenă, îndrăzneşte.*)
ROMULUS: Dumneata... (*Victoriţa nu clipeşte*)... furi?

(*Victoriţa rămâne un moment nemişcată. Începe să clipească. Zâmbeşte oblic. Se ridică. Pleacă. Romulus intră în clădire.*)

Scena 3

(*Apare Filica cu Remus. Remus are la el sacul sportiv.*)

REMUS (*mai scăzut ca de obicei*): Acum, dacă a apucat Boţogan să-ţi spună tot... vreau să ştiu, te învoieşti? (*În prima clipă ea nu răspunde.*) Filica!
FILICA (*privindu-l cu destulă compasiune*): Da... mă-nvoiesc.

(*Remus ar mai spune ceva, dar a apărut Totea. Acesta, în loc să-i ocolească, vine de-a dreptul la ei. E îmbrăcat cu un pulover foarte asemănător ca linie şi croială cu cel*

purtat de Remus la venire, dar parcă mai sobru şi mai armonios.)

Scena 4

TOTEA: Vă conturbur? (Filicăi.) Aş fi vrut să grăiesc cu dumneavoastră.

REMUS: Atunci... (*Se retrage şi se urcă pe acoperiş, după ce a aruncat o privire la ţinuta lui Totea*.)

FILICA: Spune, tovarăşe Totea. Dar, mai întâi, de unde ai puloverul ăsta frumos?

TOTEA: Tovarăşa Paulina mi l-a lucrat. (*Scurtă pauză*.) Iacă ce-ar fi: eu aş vrea să-nvăţ a vorbi franţuzeşte. Nu vezi doar c-aş vorbi româneşte ca-n şcoli, că nu-s dedat, de ce să spun că-s? Vorbire-aş eu şi româneşte mai pogan, de s-ar găsi oarecine să-mi schimbe feleşagul la vorbă. Da' nici de franţuzească nu m-aş lăsa, lăsa dracu! Aşa că am vrut să vă rog să mă-nvăţaţi; şi dac-a fi oarece de plată...

FILICA (*impresionată*): Tovarăşe Totea!

TOTEA: ...Om îs, nu mă fac de ruşine. Atât. (*Mai confidenţial*.) Că de dansat m-o-nvăţat tovarăşa Paulina.

FILICA: Şi când vrei să începi?

TOTEA: Mintenaş. Je suis... à la voire... disposition.

FILICA: Şi eu sunt à la votre. Pofteşte aricând. Şi... bonne chance... camarade!

TOTEA (*a înţeles vag*): Merci camarade.

(*Totea pleacă, Filica se aşază pe şezlong. Apare Paulina. Îşi trage un scaun şi vine lângă Filica. Aceasta e surprinsă*.)

Scena 5

PAULINA: Ce voiam să te întreb, tovarăşa Felicia? Ştii cum se face crema la torta de alune?

FILICA (*şi mai surprinsă*): Ai vreun eveniment apropiat, tovarăşă Paulina?

PAULINA: N-am. Mi-o venit poftă să mănânc o tortă de alune. (*Filica tace.*) Nu sunt evenimente în toată ziua. (*Cum Filica nu spune nimic, Paulina continuă cu un alt ton.*) Dumitale ţi-ar place o viaţă cu multe evenimente în ea: să ai răspunderi, să te zbaţi, să înfrunţi primejdii...

FILICA (*întorcându-se spre ea*): De unde ştii?

PAULINA: Cui nu i-ar plăcea? Mi-ar fi plăcut şi mie să mă bată vântul cel mare, să am o viaţă bântuită, ca Olga Bancic, ca Ocsko Terez, să arăt ce pot! — eram mai tânără. Pe urmă am văzut că îmi pot face misiunea şi ca Paulina Orzaru. S-o ajut să trăiască, nu s-o împiedic. Dumneata ai şi un soţ.

FILICA (*frapată de accentul ultimei propoziţii*): N-ai fost măritată niciodată, tovarăşă Paulina?

PAULINA (*neagă din cap; apoi*): Am fost ca şi măritată. Mai aveam o săptămână şi mă cununam, îmi cususem haine. El se grăbea, eu nu; ştiam că-s sigură. Mă mai iubea un băiat. Spunea că decât să mă vadă cu ăsta, mai bine îl omoară. Eu râdeam. Cu trei zile înainte, l-a aşteptat la un podeţ şi l-a tăiat.

FILICA: A murit?

PAULINA (*cu un suspin profund*): Da.

FILICA: Şi celălalt?

PAULINA: A fost condamnat. A ispăşit doisprezece ani. (*Mai suspină o dată.*) A ieşit.

FILICA: Probabil că-l urăşti de moarte.

PAULINA: A avut o vină, că m-a iubit mai mult ca viaţa. (*Resemnată.*) De ce să-l mai urăsc?

FILICA: Nu l-ai mai întâlnit niciodată?

PAULINA (*după o tăcere*): A fost aici. A venit cu un grup să viziteze, acum vreo două luni. Nu ştia unde sunt. Când m-a văzut...

FILICA: S-a făcut că nu te cunoaşte?

PAULINA: S-a uitat lung la mine, cum se uita atunci. Eram în hala turbinelor. Tovarăşul inginer explica. Toţi urmăreau. Maşinile se învârteau cu mii de turaţii pe minut. Tovarăşii puneau întrebări, eu răspundeam. Aşa am stat vreun sfert de oră. Pe urmă, când să treacă dincolo, s-a apropiat... şi a scris repede pe registrul cu situaţia zilnică... a scris că mă iubeşte... că mă vrea de nevastă... să-i răspund.

FILICA: I-ai răspuns?

PAULINA: Am luat foaia de la registru şi am rupt-o. Am strâns-o în pumn. El a plecat cu ceilalţi. (*O tăcere. Paulina ia degetul Filicăi şi îi examinează un inel ca să-şi ascundă emoţia*.) Asta e opal.

FILICA (*înfrigurată*): Şi dumneata?

PAULINA (*liniştit*): N-am cunoscut alt bărbat de paisprezece ani. Am să v-arăt colecţia mea de pietre.

FILICA: Bine. Când facem crema?

PAULINA (*ridicându-se*): Oricând. Şi să ştii, tovarăşă Felicia, că dacă nici Coman nu ţi-a putut rezolva problema cu şcoala, trebuie găsită altă soluţie. Să nu-l hărţuim pe tovarăşul inginer. Că-i un om cum nu-s mulţi.

FILICA (*atunci când Paulina e gata să plece*): Spune-mi, te rog, cât i-ai luat lui Totea pentru pulover?

PAULINA (*privind-o lung*): Nimic. (*Pleacă*.)

(*Apare foarte grăbită Măriuca*.)

Scena 6

MĂRIUCA: Tovarăşă Mălureanu, vă rog să mă iertaţi, am

coborât repede pentru un minut, dumneavoastră aveţi mai multă experienţă. Eu, ştiţi, sunt responsabilă cu Crucea Roşie. Vream să vă întreb... când i se bate cuiva ochiul, să zicem, drept, — există vreun tratament ştiinţific?

FILICA (*zâmbind*): Cui i se bate?

MĂRIUCA (*ca surprinsă în flagrant delict*): Deocamdată... mie.

FILICA: Primeşti o veste bună.

MĂRIUCA: Astea sunt superstiţii, eu v-am întrebat serios. Şi am aşa... mi se grăbeşte uneori respiraţia... probabil e faringele deritmat, sau...

FILICA: Sau?

MĂRIUCA: Sau bronchiile, ştiţi care sunt. Nu întreb numai pentru mine, dar s-ar putea să mai fie cazuri...

FILICA: Pentru respiraţie, trebuie să vorbesc cu musafirul nostru, atletul. El se pricepe.

MĂRIUCA (*cu o duşmănie ingenuă*): Nu l-aţi făcut să plece?

FILICA (*zâmbind*): Încă nu. Şi pe obraz ce ai? Ia vino mai aproape. Ce-ci spuzeala asta? Ai un fel de febră.

MĂRIUCA: Şi cum se tratează?

FILICA (*o sărută*): Aşa. (*Măriuca fuge repede în clădire*.)

(*Apare Vătui cu privirea lui luminoasă şi impenetrabilă*.)

Scena 7

FILICA: Singur, tovarăşe Vătui? Prietenii ce fac? Spune-mi mie, aşa, în taină; nu te simţi niciodată trist?

VĂTUI: Da’ de ce să nu mă simt, tovarăşă Filica, n-am şi eu dreptul meu la tristeţe, ca oricare?

FILICA: Nu glumi, tovarăşe Vătui.

VĂTUI: De ce să nu glumesc, tovarăşă Filica? Doar nu m-oi însura cu tristeţea, când sunt altele mai frumoase!

FILICA: Când ai fost trist dumneata?

VĂTUI: Păi nu-mi căzu prea grozav când plecă şantierul de sus, şi când văzui cum încarcă, nene, poloboacele cu motorină rămase, de se mai scurgeau în ţărina drumului ca nişte ape viorii şi sure, cum e oţelu... Stătea soarele oblogit aşa într-o rână: şi din gâtul barajului picau aşchiile. Nu prea mi-a venit la socotealã...

FILICA (*ridicându-se, mişcată*): Ai văzut dumneata toate astea? (*Vătui tace*.) Şi după Costache nu eşti trist?

VATUI: De ce să fiu, dă-l păcatelor, că mă purta trei paşi, şi dacă nu-l croiam cu băţul, se apuca să pască. Când sunt singur mai merg cu vaporul, mai merg cu racheta, el mă ţinea în pasul lui.

FILICA: Şi unde te duci cu vaporul?

VATUI: Acu' m-am luat cu căpitanul Galvao şl merg după el să văz unde ajunge. Dar mă descurc greu că n-am atlas. Dumneavoastră nu v-a mai rămas de pe la şcoală?

FILICA: Am unul al meu.

VATUI: Dacă aş veni din când în când să mă uit într-însul şi să-mi mai arătaţi şi dumneavoastră, v-aţi deranja?

FILICA: Dar dumneata, dacă aş veni şi eu în excursie cu dumneata, te-ai deranja?

VATUI (*foarte serios*): Ba nu. Mergem amândoi în Africa, la alde Chombe, să-l răfuim niţel! (*E strigat dinăuntru. Adaugă din mers*.) Că am şi acolo un barajist, oltean de-al meu, da' mai negru. (*Iese. Apare Boţogan*)

Scena 8

FILICA: Dumneata i-ai trimis pe toţi.

BOŢOGAN (*prins*): Oare!? Puteam să nu-i trimit, tot veneau într-o zi. Ţi-a plăcut cum a vorbit Totea ardeleneşte?

FILICA: Vasăzică a fost o glumă! (*E dezamăgită*.)

BOŢOGAN (*foarte serios*): Nu, tovarăşă Filica, n-a fost nici o glumă. Toţi au nevoie de dumneata. Ai împrejur o şcoală întreagă şi nu ştii de ea. Oamenii ţi-au spus ce au pe suflet. Organizarea, da; recunosc; e o treabă politică.

FILICA (*îndoită*): Nu mai ştiu ce să cred. Nici povestea Paulinei nu e adevărată.

BOŢOGAN (*cu reproş*): Vezi ce înseamnă să nu stai de vorbă cu oamenii. ci cu... scuterele olteneşti?

FILICA: Paulina nu trăieşte cu Totea?

BOŢOGAN: Nu. Ce-ţi veni?

FILICA: De ce îi face atunci pulovere cadou? De ce nu sunteţi sinceri?

BOŢOGAN: A, asta era? (*Serios.*) Ştii de ce-i face? Pentru că Totea nu trebuie să fie umilit, şi nici întrecut de îmbrăcămintea celuilalt, adusă de cine ştie unde. Totea e omul nostru de aici şi Paulina a vrut să le arate la amândoi ce se poate face aici pentru cowboy. Că dacă e unul dintre ei „cowboy veritabil”, acela e Totea, care băiat la vaci s-a pomenit de când era mic. Înţelegi? Tricotajul jerseului e o muncă politică, tovarăşă! Când ar fi ajuns Totea sau Boţogan în trecut să se îmbrace la nivel mondial! E a o vorbă: când o face plopul pere şi răchita micşunele. Şi când au ajuns? Ghici?

FILICA: Acum.

BOŢOGAN: Adică a făcut plopul pere şi răchita micşunele. De-asta am venit să vorbesc cu dumneata. Ştii să hibridizezi? Avem plopii ăia pe margine, nu vrei să-i altoieşti cu pere? (Îi dă un număr din revista „Orizonturi”.) Că, uite că s-a mai făcut. Să înălţăm aici Aleea Pergamutelor, pentru clasa muncitoare!? Răchiţi n-avem.

FILICA (*vrăjită*): Dumneata o iei în serios? Vrei să foloseşti totul?

BOŢOGAN: Totul, tovarăşa Filica! Ai idei? Dă-le glas! Nu ai? Ascultăm şi glasul, dacă e frumos. De ce nu ne

chemi să ne cânţi într-o seară? Ţi-e ruşine de noi? Te ajutăm! Club, nu e cazul să facem, paişpe inşi, dar în vizită la dumneata ne poţi pofti cu familiile. (*Adumbrindu-se puţin*.) Atâta că deocamdată rămân singur, că nevastă-mea pleacă cu Costel la operaţie.

FILICA: S-a hotărât?

BOŢOGAN: Am hotărât. Merge la doctorul Grigoraş (*puţin forţat*) şi-i face o operaţie de inimă la nivel mondial...

FILICA (*timid*): Şi dacă...

BOŢOGAN: Nici un dacă. Ştiinţa românească o să facă minuni pentru Constantin Boţogan. Asta dau în scris! (*În ciuda tonului, se simte o oarecare nelinişte*.)

FILICA: Şi ceilalţi doi copii cu cine rămân?

BOŢOGAN (*cam încurcat*): Om vedea ... Poate cu Paulina, ori cu bătrâna Gomboş. (*O priveşte luminat*.) Să ţi-i dau dumitale? Să nu spui că şi operaţia am planificat-o tot pentru dumneata. Ne mai gândim. (*Îi lasă revista şi pleacă, după ce îi spune*.) Pere „Felicia”, cu desfacere la Bucureşti, la Moscova, la Londra!... Ajungi în toată lumea! Din staţiunea Runcu 3! Crezi că e utopie? Noi nu cunoaştem utopii!

(*Filica rămâne visătoare. Peste o clipă a pare Romulus. Vine în dreptul priponului. Scurtă linişte*.)

Scena 9

ROMULUS (*ca şi când ar vorbi cu măgarul*): Mă gândeam, Costache, că această fată e totuşi un lucru scump, care, deşi m-a costat şi mă costă liniştea, îi dă un preţ. Ea mă face mai nesigur pe mine fiindcă introduce în planul meu de muncă paragraful fericirii ei personale, şi acolo se pot ivi pe furiş pierderi din punct de vedere al gospodăriei bine chibzuite.

FILICA (*din revistă*): Prea bine chibzuite. Spune şi tu,

Costache (*se face că vorbeşte cu măgarul*), omul meu nu e în stare nici măcar să se supere, să se îngrijoreze, dacă nu e trecut în p!an.

ROMULUS (*încearcă să glumească*): Poate fiindcă e neeconomic, nerentabil. Te superi, când supărarea naşte soluţii, le duce undeva. Dar în cercul nostru, unde îţi duci supărarea? La ora 3 trebuie să te întorci pentru masă. Randamentul e zero. Nu pot să fac un lucru al cărui efect previzibil e zero.

FILICA: Înseamnă că nu eşti în stare să visezi, sau să te încălzeşti.

ROMULUS (*tremurând de o emoţie reţinută*): Spune-i, te rog, Costache, acestei tovarăşe că a fost o vreme când, tânăr fiind, făceam puţine, în schimb visam peste măsură. În raport cu dezvoltarea mea, cea mai mare parte din vis s-a dovedit fum, divagaţie. Între timp, m-am corectat: reţin din vis exact cât nu se poate pierde.

FILICA: Înfiorător.

ROMULUS: Înfiorător e să divaghezi, să-ţi creezi tot felul de probleme şi să le numeşti vis, ca să le dai, mă rog, o aură poetică. Asta e viaţa mea: simplă. Am de-a face cu lucrurile reale, nu cu pâlpâirile mele vaporoase despre lucruri.

FILICA: Pentru că eşti comod. Pentru că „lucrurile reale” se pot verifica şi demonta şi face la loc dacă ştii puţină carte. Dar celelalte cer un efort, o simpatie, o pătrundere care nu se dau nici cu diploma şi nici cu semnătura din registrul stării civile. Nici nu se pot introduce în supă, că le-aş fi introdus de mult. De ce refuzăm sentimentelor ceea ce li se cuvine, Costache?

ROMULUS: De ce să ne îmbolnăvim visând, Costache? De ce să plecăm de pe un teren solid pe unul alunecos? Sunt stăpân, de ce să devin rob?

FILICA: Al cui rob, al meu? Preferi să fii robul propriei tale reţineri? Nu vezi că ai veni către mine şi te reţii? Sau poate n-ai veni? (*Inginerul nu mai ştie ce să facă*.) Şi

culmea e că se crede în câştig! Şi blindat! Dacă ţi-aş spune că... (*Face un gest vag spre transformator, dar care poate fi şi spre Remus*.)

ROMULUS: Ce?

FILICA: Nu-i economic să-ţi spun, nu-i rentabil. Roagă-l pe Boţogan să-ţi explice ce-i asta sentiment, că ştie mai bine. (*Se scoală şi pleacă spre fundul curţii*.)

ROMULUS (*cu emoţie*): Aşadar, până când nu ne lăsăm învăluiţi şi ridiculizaţi, până când nu spunem vorbe mari, nu contăm ca sensibilitate?! (*Aruncă din buzunar şopârla pe şezlong şi pleacă. Filica se întoarce repede. nu-l mai găseşte*.)

FILICA: Ce-a spus? (*Văzând şopârla*.) Te-ai făcut cam mic, Costache! Şi cam rece. (*Zâmbind*.) În schimb, el s-a aprins, peste plan. (*O ia spre scara de incendiu, fiindcă Remus îi face semn de sus. Filica urcă. Măriuca, de la geam, a văzut şi pe Remus şi pe Filica şi s-a indispus*.)

(*Romulus, afectat de discuţie, iese din clădire cu Boţogan*.)

Scena 10

BOŢOGAN: Când mergi ui oraş jos, ne ia şi patru rachete, cele mai bune. (*Pe un alt ton*.) Şi vorbeşte şi cu doctorul Grigoraş, să nu-i tremure mina.

ROMULUS: Unde-i nevastă-mea?

BOŢOGAN: S-o fi dus să-l instruiască pe sportiv.

ROMULUS (*îl priveşte în lung*): Ce, ai o şopârlă şi pentru mine?

(*O vede pe Măriuca la fereastră, roşie ca focul, făcând semne în sus şi dezvinovăţindu-se, cu candoare, dar şi cu parapon. Tulburat şi oarecum ruşinat faţă de ceilalţi de această manifestare neobişnuită de indiscreţie, se*

hotărăşte totuşi să urce scara, cu Boţogan după el. Trage cu urechea la conversaţia celor de sus.)

BOŢOGAN: Ce spune?
ROMULUS (*reproducând ce aude*): Spune că... benzenul e o hidrocarbură cu catenă ciclică, provenind din polimerizarea a trei molecule de acetilenă.
BOŢOGAN (*hâtru*): Poate că o fi chiar aşa?!
MĂRIUCA (*de la geam, aprobând fericită*): Da, chiar aşa este!

CORTINA

TABLOUL 6

Peste scurt timp. După-amiază aurie de toamnă. Lumina, care a fost constantă, albă, în celelalte cinci tablouri, prinde pentru prima dată puţină căldură. „Colţul" e acum mult mai arătos şi confortabil, cu piese frumos stilizate. Şezlongul a dispărut. Filica vine de undeva din spatele clădirii, dinspre pădure, aducând cu ea doi prichindei: pe Sorin şi pe Ioana.

Scena 1

FILICA: Aşa. Am ajuns iar la bază. Acum, să vedem. Mergeţi şi voi până la mine acasă, sau mă aşteptaţi aici câteva minute?
IOANA: Te aşteptăm. Ce să facem la tine acasă?
SORIN: Tu ce faci acasă, te joci singură?
FILICA: Atunci mă aşteptaţi. Dar sunteţi cuminţi, aşa-i? (*Copiii dau din cap. Cum asigurarea nu e suficientă.*)

SORIN: Pe onoarea noastră. (Filica iese râzând.)
IOANA (*certându-l*): Iar îl maimuţăreşti pe nenea Gomboş? Ce onoare ai tu, zăpăcitule! Unde o ţii?
SORIN: Unde se ţine. În forul meu interior, ca nenea inginerul. (*Copiii au ajuns în faţa tăbliţei de la transformatori. Văzând tivga, Ioana se strâmbă la ea şi-i scoate limba.*) Ce te zgâieşti?
IOANA: Aşa. Ea nu se zgâieşte la mine? (*Vorbind cu tăbliţa.*) Eşti urâtă! (*Au ajuns în dreptul scării de incendiu.*)
SORIN: Ştii unde duce scara asta? La cosmodrom. De sus pleacă rachetele. Pe aici se suie pilotul.
IOANA: Fii serios.
SORIN: N-ai auzit-o pe tanti Filica, spunând de bază? Baza de lansare! (Întorcând ochii, dau de Romulus care îi priveşte de câteva clipe.)

Scena 2

IOANA: Bună ziua. Vrei să te joci cu noi?
ROMULUS (*apropiindu-se*): De-a ce?
IOANA: De-a mai multe. De-a inginerul. (*Lui Sorin.*) Arată-i. (*Sorin ia o mutră gravă, pune mâinile la spate, se plimbă.*) Aşa.
SORIN (*imitându-l*): „Frecvenţa e constantă?”, „Toate sunt constante?” „Continuaţi”. (*Ioanei.*) Acum fă-o tu pe ea. (*Ioana ia o figuri visătoare şi oftează.*) Dacă nu vrei, ne putem juca de-a caii.
ROMULUS: Mai bine. Cum?
SORIN: Unul e cal.
IOANA: Ştii, Înainte puneam pe Costache să ţie loc de cal.
ROMULUS: Şi ţinea?
SORIN: El ţinea. Tu nu poţi?
IOANA: Ziceam că eşti cal. Numai aşa, de joacă.
ROMULUS: Şi ce misiune am eu?

SORIN: Ai misiunea să stai în patru labe. Lasă-te jos. (*Romulus se lasă*.) Acum suie-te tu în spinare. (*Ioana se suie. Lui Romulus*.) Dar să nu zvârli! Acum plecăm la Galba. (*Ia o nuieluşă*.) Nie!

(*Romulus o ia din loc. Copiii fac haz. Romulus nechează. Copiii îl îndeamnă, cu strigăte de bucurie. Intră Boţogan cu haine închise. Văzând scena, zâmbeşte şi se retrage. Romulus s-a oprit, fără să-l vadă pe Boţogan. Acum se ridică râzând, îşi curăţă hainele şi-şi recâştigă prestanţa de totdeauna. Atunci Boţogan reintră*.)

Scena 3

IOANA (*Lui Romulus*): Eşti un cal bun.
SORIN (*tot lui*): Du-te şi bea apă.
ROMULUS (*lui Boţogan*): S-a dus, se sparse, da-mi plăcu cum mă arse.
BOŢOGAN (*intrigat*): De unde ştii zicala asta, tovarăşe inginer?
ROMULUS: De la Costache. (*Iese zâmbind*.)
BOŢOGAN (*copiilor*): Mă lighioanelor! Până zic „trei” să dispăreţi în pădure. Trei! (*Copiii au dispărut. Apare Remus în trening*.)

Scena 4

REMUS: Extraordinar! Colosal! Azi a sărit cât mine! (*Lui Boţogan, care e îngândurat*.) Auzi, nea Comane? A sărit cât mine Silviu!
BOŢOGAN: Nu-i nimic, deocamdată nu-i poţi cere mai mult. Are timp.
REMUS: Cum, domnule, performanţă de ordin republican?
BOŢOGAN: Totea nu-i republican? Cine vrei s-o sară?

Ascultă, dacă zici că e colosal, du-te şi te trage în şpiţ, să-i sărbătorim săritura. Or, în Suedia nu făceaţi aşa?

REMUS (*apăsat de repetatele aluzii la Suedia*): Iar cu înţepătura? Nu te laşi, tovarăşe, de sportul ăsta?

BOŢOGAN: Tir popular. Dacă eşti antrenor, trebuie să te bucuri că nimeresc la ţintă. (*Privindu-l lung, prietenos*.) Mi se pare că mai am un concurent, cu săgeţi.

REMUS (*înţelegând aluzia*): Ascultă, nea Comane, vream să-ţi spun. (*Serios ca niciodată*.) În Suedia şi cu fetele mergea ca pe roate. Prea mergea pe roate şi nu mai valora nimic. Mă-ntrista. Aici, când mi-a spus fata asta „nu”!, am simţit că mă pot prinde de ceva mai adânc, înţelegi? (*Boţogan dă din cap*.) Că azi am un zid în faţă, adică mâine un adăpost. Parcă, nu ştiu cum, îmi place că nu-mi dă nici un pic de importanţă.

BOŢOGAN (*râzând*): Nici aşa, tovarăşe. Asta-i stângism. (*Remus pleacă*.)

(*Rămas singur, Boţogan se încordează şi se întunecă. Se aşază, într-un loc mai ferit, să mediteze. Se face seară*.)

Scena 5

BOŢOGAN: Băiete, acuma-i acum. Auzi, Costică? Avem o vorbă amândoi, fecioraşul tatii: să nu te laşi! Trebuie s-o scoatem la capăt, aşa cum ştim noi, muncitoreşte. E în joc un obraz mai mare decât al tău, băiatule. Uite, tata şi-a pus hainele negre ca în zilele cele mari, ca în ziua primirii lui în partid. Fiindcă tata vrea să discute cu viaţa şi să-i spună: ascultă viaţă, noi te credem mai tare. Noi luptăm pentru tine să fii mai puternică decât moartea, s-o răpui. Noi suntem fiii tăi cei adevăraţi, ucenicii şi meşterii tăi! Nu ne face de râs! Şi nici tu, Costică, nu te lăsa, puiule, nu admit să dezertezi. Dacă

stai, şi te ţii bine, tata mai are să-ţi arate multe în viaţa asta, că e interesantă, bat-o s-o bată!... (*Încep să-i curgă lacrimi pe obraz*.) Şi să n-aud că plângi! Să nu râdă mama că plângem noi, bărbaţii... nu şade frumos. Doctore Grigoraş, fii atent ce faci, doctore, că suntem mulţi care ne uităm la tine acum. N-ai ceva să-ţi ajut? (Mândru şi îngrijorat.) Aşa-i că putem şi noi la nivel mondial? Ce zici? Hai, Costică, râzi un pic, dragul tatii!... Binişor, să păcălim durerea!... Aşa! Vezi că merge? (*Ioana a venit din spate, pe furiş, i-a pus mâinile peste ochi, dar simţindu-i umezi, le-a retras*.)

IOANA: Ce ai tată?

BOŢOGAN (*se scoală, îi dă una la fund*): Am dat apă la măgar. Hai, fiecare la joaca lui!

(*Fetiţa pleacă. Victoriţa intră bine îmbrăcată*.)

Scena 6

VICTORIŢA: De ce ne-aţi chemat, Comane?

BOŢOGAN: Nu ştiu. Suntem invitaţii tovarăşului inginer.

VICTORIŢA: E şedinţă?

BOŢOGAN: Ba nu e şedinţă. E vizită. Aţi fost poftiţi la masă. (Victoriţa e mirată.) Fiindcă suntem singuri, vreau să te felicit că ai sporit sortimentele la autoservire, şi nu mai sunt cele trei pe care le-ai avut înainte.

VICTORIŢA: Cum trei?

BOŢOGAN: Păi zicea că aveai numai trei specialităţi: aluat, maia şi secară (adică „a luat, mai ia şi se cară”). Acum cică dai pâinea fără maia (fără „mai ia!”) — vezi minunile tehnicii? (*Apare Totea, într-o impecabilă ţinută de seară şi o dată cu el Remus, parcă mai puţin elegant*.)

Scena 7

REMUS (*contemplându-l admirativ*): Ce te-ai îmbrăcat aşa? Ai un telefon cu provincia? (*Judecându-şi propria ţinută*.) Al meu e cu taxă inversă. (*Apare Filica cu Romulus*.)

FILICA: Unde sunt copiii?

REMUS: Aici suntem. (*Boţogan arată că sunt prin apropiere*.)

TOTEA (*destul de corect*): Bună seara tovarăşă profesoară. Bună seara, tovarăşe inginer. Mă bucur că suntem invitaţii dumneavoastră. (*O umbră de mirare trece pe faţa celor doi*.) Dacă n-aveţi nimic împotrivă, duminica viitoare vă poftesc la mine. (*Adaugă, după o clipă*.) Mi-am cumpărat şi un pic-up. (*Apare Paulina, gătită frumos de seară, cu decolteu*.)

PAULINA: Iertaţi-mă că am întârziat. Am fost la vad. (*În mână are un tort pe care îl dă Filicăi*.) E de alune.

BOŢOGAN: Nu ne pofteşti să luăm loc, tovarăşe inginer?

ROMULUS: Ba da. (*Vede cu mirare că s-a pregătit locul şi o masă e în rezervă undeva mai în fund*.) Vă rog să luaţi loc. (*După ce toţi se aşază*.) Ce-aţi mai făcut? (*În primul moment nu răspunde nimeni*.) Care e situaţia (*schimbând tonul într-unul cordial*), la seturi?

REMUS: Tovarăşul Dobrică are un rever formidabil. Cred că l-a adus de acasă.

VICTORITA: Tovarăşa Paulina e bună la fileu.

REMUS: Cu croşeta. (*Apare Vătui, bine îmbrăcat, salută şi se aşază liniştit pe locul său*.)

TOTEA (lui Vătui): Cu cât eşti cronometrat la 5 mii metri plat?

VĂTUI (*foarte serios*): Nu e plat, e cros. că am venit prin pădure. Şi n-am putut cronometra, că mi s-a îmbolnăvit claponul.

BOŢOGAN: Dar gazda nu ne dă nimica să bem? (*Romulus e surprins. Boţogan îi face semn de unde să aducă*

pahare şi vin. Romulus se execută, tot mai încântat, în timp ce Filica îl urmăreşte stupefiată.)

FILICA: Vasăzică toată lumea face sport.

BOŢOGAN: Tovarăşul inginer s-a înscris la călărie, întrebaţi-l pe Sorin. (*Filicăi nu-i vine să creadă.*)

FILICA (*lui Vătui*): Te ştiam la nautice.

VĂTUI: Păi stai să vezi: aseară după ce detei cronometrului grăunţe, mă uit aşa pe apă, se-ngâna cu noaptea. Văz nişte momâi cu nişte toroipane în mână, ce crezi că făceau? Dădeau să bată apa înspre deal, să-i întoarcă cursul. Mă, zic, ce faceţi acolo, v-aţi prostit? Aş, ei împingeau mai al naibii. Staţi, zic, măi oameni buni, că lacul ăsta al nostru e destul de mare, bărci avem, putem să umblăm toţi, să facem sport, şi eu mă prind că vă rămân. Ce, vreţi să daţi barajul peste cap? Păi dacă-l daţi, tot pe voi vă îneacă întâi. Că apa e strânsă şi ea cu o socoteală, să dea lumină. Şi uite aşa împingeau toată noaptea în sus, în pagubă! Vorbeau amestecat, franţuzeşte, englezeşte... De unde sunteţi? — zic. — De la Yachting-Club, îmi răspund. Curios yachting, dandărătelea. Noi facem altfel sportul. (*Lui Remus.*) Nu-i aşa, tovarăşe?

TOTEA: Şi, până la urmă, cum a ieşit? Marche-arriere?

VATUI: Păi ce, avurăţi vreo scădere de debit în turbine?

TOTEA: N-am avut.

VATUI: Atunci de ce mă mai întrebi? (*Romulus a împărţit paharele la toţi. Când a ajuns la Victoriţa, aceasta a început să plângă. Romulus a îngheţat.*)

BOŢOGAN: Ce e, Tiţo? (*Victoriţa nu răspunde.*) De ce plângi? Cum se luptă Vătui cu momâile? (*Victoriţa zâmbeşte printre lacrimi, negând.*) Spune-ne, că suntem între ai noştri. Hai, fato!

FILICA: Victoriţa, ţi-a spus cineva vreun cuvânt rău? (*Lui Romulus.*) Tu? (*Romulus e stingherit.*)

VICTORIŢA: Gata, mi-a trecut. (*Cum toţi aşteaptă o explicaţie.*) Ştiţi, tovarăşă Filica, e întâia oară, de când

sunt, că mă serveşte şi pe mine cineva. Ani de zile i-am servit pe toţi, în cooperativă, fiecare se uita să nu-l fur. Şi când mergeam la nunţi şi petreceri, la neamurile lui Dobrică, ne puneau, nu în capul mesei, ci să-i servim pe toţi, că eram pricepuţi, ziceau. Vorba proverbului: „Pe măgar la nuntă când îl pofteşte, acolo ori lemne, ori apă lipseşte!” Întâia oară când mă simt şi eu că-s invitată, din inimă, e acum.

FILICA (*ascunzându-şi confuzia*): Îmi pare bine, Victoriţo! (*O îmbrăţişează*.)

BOŢOGAN (*ridicând paharul*): Atunci noroc şi voie bună! (*Beau*.)

FILICA: Dar, de fapt, de ce ne-am adunat? (*Romulus îi face semn să nu-ntrebe*.)

BOŢOGAN: Nu ţi-a spus tovarăşul inginer? Ca să te auzim pe dumneata.

REMUS (*mirat*): Ziceai că pentru săritura lui Silviu.

BOŢOGAN: Şi pentru asta, dacă vreţi. Motive avem destule. Totea a făcut un salt de doi metri înălţime! Remus a făcut altul măricel.

MĂRIUCA (*de la fereastra de sus*): Cât?

BOŢOGAN (*zâmbind*): Nu-i în centimetri, tovărăşico, e un salt calitativ. Azi-mâine ajunge până la tine acolo. (*Măriuca se retrage ruşinată*.) Şi toţi tovarăşii de aici au săltat. Ba şi natura a săltat, că s-a apucat tovarăşa Filica să transforme copacii dimprejur.

ROMULUS: Mai bine zi că te-ai apucat dumneata să transformi ceea ce ştiam, până acum, că e structural netransformabil.

BOŢOGAN: Apoi vezi, aici e greşeala. Cine crede serios în filozofia noastră ştie că poate schimba şi firea lui proprie, de om. Debitul hidrocentralei Runcu 3 are oarecare margini, bată-l sfinţii, dar al nostru nu; şi iacă unde e răzbunarea omului, că el poate creşte mult peste maşină, şi în toate părţile. C-a zis tovarăşa Filica: nu-s învăţătoare, să fiu cântăreaţă. Ba să fii şi una şi

alta şi încă o mie, asta-i umanism de tip socialist. Nu sări tu? Lasă că săr eu. Nu cânţi tu? Mai avem o sută, deşi ca peria! De ce să ascundem ce avem, să ţinem în noi? Ce-i viaţa interioară? Îi viaţa trasă dinafară înăuntru, nu-i altceva. De ce o tragi înăuntru? Ca s-o ascunzi, s-o aperi. Bine faci! — dacă afară ai duşmani, ori străini neînţelegători, ori proşti. Dar dacă ai prieteni, oameni crescuţi ca tine şi cât tine, ce ai de ţinut? Dă-le şi altora, să sporeşti cu ei. Iacă, la noi aici fiecare are un gând de schimbare, pe care îl ţine ascuns, ca scamatorii. Tovarăşa Paulina ne propune să aducem aici un şantier geologic, să vină oameni mai mulţi, să înceapă o forfotă.

PAULINA: Când am propus? Nu-mi amintesc.

BOŢOGAN: În gând. N-ai propus cu vorbe. Dar tot strângi la pietre să dai peste vreo rocă bună de exploatat, să chemi şantierul.

FILICA (*mai încet Paulinei*): Ce-a fost „el”?

BOŢOGAN (*care aude tot, Filicii*): Mineralog urma să fie. Tovarăşul Dobrică propune să facem la Coada Ţapului cabană turistică.

DOBRICĂ (*picat chiar în clipa asta, şi-a scos halatul de lucru şi a rămas în haine de gală. E surprins*): Da. Vream să-ţi spun mâine.

BOŢOGAN: Cu ocazia asta vin oameni, se întâlnesc. Şi Aurică ar vrea să-şi ospăteze şi fraţii lui, aşa-i?

DOBRICĂ: Să-i văd şi eu pe toţi o dată, la mine, să mă plătesc de ei. (*E bucuros că a fost înţeles.*)

BOŢOGAN: Şi tovarăşul inginer ţine ascunsă în el o ambiţie de schimbare. O ştim care e: să automatizeze centrala şi să poată pleca.

ROMULUS: E inevitabil. E pe linia progresului.

BOŢOGAN: Nu zic altfel. Schimbarea e bună. E dialectică. E viaţă! Şi să vină alţi oameni aici: geologi, turişti, e bine! Şi propunerile sunt juste, toate! Dar, tovarăşi, înainte să ne gândim la o schimbare, hai să ne gândim,

nu putem crea oare o lume aici, pe locul ăsta? Nu? Cu câţi suntem noi şi puterile care le avem? Nu putem micşora preţul de cost al fericirii noastre? Să facem un fel de viaţă care să fie a dracului de plină.

MARIUCA (*de sus*): Tovarăşe Boţogan! A comunicat de la spital... (*Rumoare între oameni.*)

BOŢOGAN (*gâtuit*): Ca să merite să te scoli vesel dimineaţa...

MARIUCA: Tovarăşe Boţogan! A comunicat de la spital (*linişte sinistră*) că operaţia (*suav, încet*) a reuşit!

BOŢOGAN: Ca să merite să deschizi gura şi să vorbeşti cu celălalt (*vibrând de emoţie*), să-ţi deschizi sufletul, să-l faci să te înţeleagă!? (*Măriucăi.*) Am priceput, tovarăşă, mulţumesc. (*Tace epuizat.*)

TOTEA: Acum, dacă nu eşti un fariseu, îmbrăţişează-ţi oamenii, nu te mai ţine tare! (*Se repede să-l îmbrăţişeze. Boţogan mai îmbrăţişează pe Romulus. Ceilalţi îl apucă de mână.*)

BOŢOGAN (*expansiv*): Tovarăşi!

REMUS (*zâmbind*): Ne-ai promis c-o să auzim vocea ei, nea Comane, când colo o auzim mereu pe a dumitale.

BOŢOGAN (*vesel*): Aşa sunt seratele la cluburi: întâi conferinţa şi pe urmă program artistic.

REMUS: Am şi eu două lucruri de spus.

BOŢOGAN: Ai cuvântul.

REMUS: Sper că n-aţi închis campania de strângere a fierului vechi. Mai era ceva de dat... (*Scoate insigna şi i-o predă lui Boţogan.*) La Reşiţa cu ea! Pentru punctul doi mi-ar trebui o lumină mai poetică.

ROMULUS: O s-o comandăm imediat (*Lumina devine mai poetică.*)

BOŢOGAN: O să aducem foarte curând cei mai buni sculptori să ne facă basoreliefuri. (*Se aşterne peste zid un basorelief.*)

PAULINA: Atunci o să aprindem torţe. (*Se instalează câteva torţe aprinse.*)

TOTEA: O să facem să fâlfâie steaguri. (*Se fixează pe acoperiş o flamuri*.)
DOBRICA: O să construim un havuz. (*Se aduce un havuz*.)
VĂTUI: Cu statui de piatră care vor învia seara. (*Patru-cinci balerine dansează în jurul havuzului*.)
ROMULUS (*Filicăi*): Unde a rămas Escurialul tău?
FILICA (*cald*): Unde sunt „divagaţiile" tale neeconomice, risipitorule?
ROMULUS: Ţi-am spus că totdeauna am extras din vise partea concretă, omenească: şi pe asta o avem. (*Arată spre ea*.)

(*Remus se apropie de zidul Hidrocentralei şi pune piciorul pe scara de incendiu. De sus, Măriuca, în halat de lucru, — Julietă modernă, — îl priveşte cu înfrigurare. Torţele, steagul, lumina, havuzul, cu dansatoarele împietrite, dau întregii scene o atmosferă mirifică, de basm*.)

REMUS: Nu ştiu exact ce a rostit Romeo. Nu l-am citit, am văzut numai baletul la cinematograf. Dar simt că am destule vorbe ale mele ca să mă adresez ţie; dacă nu sunt destule, am să scot din pământ şi din cer altele. Tu nu figurai câtuşi de puţin în programul artistic al clubului. Şi mai puţin în acela al vieţii mele. Ştiu perfect de bine, sunt om modem, că nu eşti mai frumoasă decât soarele, nici mai albă ca luna. De aceea (*e emoţionat*) mi se pare teribil de curios, după ce am trecut prin zece ţări, că viu să tremur lângă această scară şi să-ţi spun: copilă, fă-mi loc între gândurile tale cele mai curate. Iar dacă (*mai timid*) ai consimţi să-mi întinzi mina, să mi-o pui pe frunte, Măriucă, ar fi o cunună cum n-am dobândit niciodată până acum. (*Măriuca se retrage de la fereastră*.)
BOŢOGAN: Cred şi eu. E o mână care trimite energie până la Sighet... Te-ar electriza. (*Filicăi*.) Ei, şi acum, tovarăşă, curaj! Închipuie-ţi că ai avea în faţă o sală cu

public.

(*Arată spre public. Filica e intimidata. O scurtă pauză. Măriuca a coborât, ţi-a scos halatul şi a rămas într-o rochie albă. S-a dus să se aşeze lângă Remus. Copiii s-au întors de la joacă. Ioana s-a cuibărit în braţele lui Romulus şi Sorin la Vătui.*)

REMUS (*cu o extremă gingăşie, Măriucăi*): Pot să mă autoservesc? (*Îi ia mâna.*)
FILICA: Mi-ajutaţi şi voi. (*Boţogan aprobă. Cântă.*)

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund prin rămurele.
Noapte bună”.

TOTI:
Noapte bună.

(*Atunci, Totea scoate din buzunar un fluier şi, într-un contrapunct destul de complicat dar foarte armonic, se împleteşte cu Paulina, care atacă strofa a doua cu o voce mai frumoasă decât a Filicăi.*)

PAULINA:
„Doar Izvoarele suspină
Pe când codrul negru tace
Dorm şi florile-n grădină,
Dormi în pace”.

TOTI:
Dormi în pace.

BOŢOGAN (*în şoaptă, Filicăi, arătându-i transformatorul*): Nu-i mai bine aici decât acolo? (*Filica dă din cap*

înfrigurată.)

(*Strofa a treia e cântată de Filica şi Paulina pe două voci, cu acompaniament de fluier*.)

FILICA şi PAULINA:
„Trece lebăda pe ape
Printre trestii să se culce
Fie-ţi îngerii aproape.
Somnul dulce”.

TOTI:
Somnul dulce.

BOŢOGAN (*fericit, cu voce joasă*): Şi tovarăşul nostru Eminescu s-a desfăşurat la nivel mondial!

(*Strofa ultimă e cântată pe patru voci*.)

TOŢI:
„Peste a nopţii feerie
Se ridică mândra lună.
Totu-i vis şi armonie...”

(În această clipă, un răget îndepărtat de măgar întrerupe cântecul, care a devenit prea elegiac.)

ROMULUS (*adresându-se măgarului*): Taci tu, Costache!
TOTI (*înveseliţi*): Totu-i vis şi armonie...
COSTACHE (apărând la rampă, către public): Noapte bună!
TOŢI (către public): Noapte bună!

---- CORTINA ----

Bălceşti, septembrie 1961